

Na svitlo
djanu ob tem
Novem letu
1956

Vem študentom
obilu brezhe inu
veliku oferti
per uzheni na teh
vifokih shulah
skusi kire se
le te zajfunge
pifhejo inu na
svitlo spravljajo

POST SCRIPTUM S SKUPŠČINE ZŠJ

Na redni letni skupščini ZŠJ univerze v Ljubljani je bilo govora tudi o kulturnih vprašanjih. Diskusija tov. Janeza Vrhunca in delo komisije za kulturno-politična vprašanja, nam dajo osnovo, da se nad vsemi temi, doslej po krivici zapostavljenimi vprašanji, temeljito zamislimo. V nečem si moramo biti edini: ni več časa, da bi lahko kulturno ideološka vprašanja odlašali na poznejši čas, ne smemo jih več in ne moremo v bodoče zanemarjati.

Nikakor nam ne sme in ne more biti vseeno, kakšen je odnos posameznika, prav posebno pa še intelektualca, do kulture v najširšem pomenu besede, pa bodi v njegovem privatnem, bodi v njegovem družbenem življenju. Doslej je bila zainteresiranost za kulturna vprašanja med študenti zelo majhna. Kje lakati vzrokov za to? Deloma so za to krivi na eni strani vodstva klubov združenja UO, na drugi strani pa precejšnja brezbržnost študentov, ki korenin pri posameznikih prav gotovo že v letih gimnazijskega študija. Vsa kulturna dejavnost študentov, kolikor jo je doslej že bilo, pa je doslej visela v zrak, bila je plod neorganiziranosti — bila je brez določnih načrtov, ki bi posegli malo dlje, kot pa samo za prst pred nosom. S tem je v tesni zvezi nagel zastoj kulturnega udejstvovanja na eni strani, na drugi strani pa padeč splošne kulturne navje študentov.

Krivično bi bilo te ugotovitve posploševati na vse dosedanje delo. Ni mogoče trditi, da bi posamezna študentska kulturna umetniška društva ne delovala, vendar pa je slehernemu posamezniku jasno, da je bila njihova dejavnost doslej zaprta v ozek krog preveč ozek, da bi lahko z njim še vnaprej izhajali in reševali, če lahko tako rečem, danes kritično stanje. Kdo bi si upal trditi, da so Akademski pevski zbor, Akademski plesni klub Akademski plesni orkester itd., živeli polno življenje med študenti ljubljanske univerze, da bi njihovo delovanje prešlo tudi ta okvir in se razširilo v širšo kulturno dejavnost.

Krivično in napačno bi bilo nekomu nekaj očitati in ga grajati, ne da bi poiskali vzroke za njegovo krivdo. Eden izmed najvažnejših vzrokov za tako stanje v naših kulturno umetniških društvih je v tem, da si posamezna društva ne morejo zagotoviti dovolj mladih kadrov, medtem ko stari odhajajo. Drugi vzrok bi bil v tem, da posamezni okrajni klubi odvirajo razvoj društev, ker jim odvirajo člani, ne da bi pri vsem tem pomislili, da so študentu kmu gibanju nujno potrebna centrala, reprezentativna kulturno-umetniška društva. Treči vzrok pa je v grobnem stanju (pomankanje sredstev za nabavo obk, za gostovanja, pomankanje primernih prostorov za vaje — saj je na razpolago ena sama dvorana, v kateri lahko vadijo APZ, AFS, APK itd., in je še ta ob nastopih pas sedena, tako da je skupina, ki bi morala imeti tisti večer vajo, zanjo prikrajšana). To sta-

si kakršno trenutno razpolaga Slovenska Filharmonija. Da je doslej še nimajo, je brez dvoma vzrok v tem, da je abonma v operi in drami za študentski žep nedosegljiv, medtem ko je njegova cena v SF, procentualno znatno nižja. Da bi se dalo z uspehom rešiti tudi to vprašanje, da bi bilo mogoče odstraniti take in podobne ovire, je prav gotovo. Problem zase predstavljajo filmi. Nič ne bo oporekal, da v naših kinematografi ni študentov. Nasprotno! Ni kulturne prireditve, kjer bi bili študentje zastopani v taki meri, kot so zastopani prav v kinematografiji. Sem pa odločno proti vsakršnemu povečevanju in precejšanju plač in limonad, kot temu pravimo, nartrpani s cenenihi efekti, ki pa v večini primerov niso več učinkli, temveč zgolj p.ehke neokusnosti. Sem tudi proti vsakršnemu oboževanju in temeljitemu poznavanju resnih Marilyne Monroe in Jane Russel itd. itd., medtem ko večina izmed teh oboževalcev ne pozna niti sedanjih slovenskih gledaliških umetnikov, da ne govorim o onih od katerih nas ločuje nekaj desetletij. Naj bo dovolj o tem. Sapientibus sat!

Akademska folklorna skupina je letos gostovala v Franciji, kjer je imela velik uspeh

Drugo stran idejne kulturno politične vzgoje naših študentov naj bi predstavljala tisk. Tiskane besede bi temu stanju lahko odločilno pomagale. Slovenske revije naj bi prinašale med študente leposlovje, kritično idejne članke, naj bi prikazovale težnje in probleme pri razvoju naše lastne umetnosti, naj bi zavrnile napačna mnenja o tujih kvaziumetniških strujah, naj bi prinašale članke in razprave, v katerih bi se sleherni umetnika vrednotila z marksističnega stališča, naj bi nas seznanjale z duhovnimi vrednotami drugih narodov. Ne nameravam zanikati, da naše revije doslej tega niso izvrševale. Ne! Rad bi opozoril na to, da je precejšen del njihovih sodelavcev študentov, da so prav študenti tisti, ki v manjšem izpolnjujejo agoraj omenjeni

program. Toda vsi ti članki so raztreseni po raznoterih revijah in časopisih, tako da v širši študentski krog odločno ne posežejo. Ako pogledamo samo revijo Beseda, ki bi jo oanes, po njenih sodelavcih so deč lahko imenovali študentska revija, pa lahko ugotovimo že na prvi pogled, da je vse prej drugod doma, kot pa med študenti, ne glede na to, da je ena izmed najpomembnejših in najkvalitetnejših slovenskih revij. Precejšnje vloge bi tu lahko imela Tribuna. Med študenti naj bi širila zanimanje za vse avstistične kulturne dejavnosti. Toda tudi tu so problemi, ki jih bo potrebno v bližnji bodočnosti rešiti, če nečemo, da bomo ostali pri golem besedičenju. Odstotek študentov, ki so da-

nes naročeni na ta študentski list, je v primeri s tistimi, katerega predstavljajo nenaročeni študentje, razmeroma nizek. Da pa bi lahko Tribuna, to svojo nalogo izvrševala, bi bilo nujno, da list res prodre med študente. Težava je v tem, da je lis pristilen izhajati na štirih straneh (medtem ko drugi časopisi stalno večajo obseg) in je s tem onemogočena objava davijih člankov in razprav s katerega koli področja umetnosti. Ob vsem tem je treba upoštevati še dvoje, nič manj pomembnih dejstev: list izhaja vsakih štirinajst dni, zato je list v ocenah, kritikah in tako dalje v precejšnjem zaostanku za ostalim časopisjem; drugo dejstvo pa je v tem, da je

NAMESTO OBLJUBLJENEGA ČLANKA O MORALI Nekaj vprašanj..

V tretjem letniku časopisa »Akademski glas« l. 1935, v št. 22-23 je pisec P. napisal članek z naslovom: »Idejni obraz slovenske akademske mladine.« Od leta 1935 do 1955 je preteklo dvajset let. Kdo se ne spominja več monumentalnosti osvobodilnega boja, navdušenosti ob akcijah bojne graditve? Kdo bi si upal trditi, da se v teh dvajsetih letih niso korenito spremenile ob-

naši borbi in povojni graditvi. Z univerze leto za letom odhaja ali je že v glavnem odšla predhodna generacija, to so tisti ljudje, ki so zaradi vojnih let ali povojnih obveznosti prekinili ali naknadno nadaljevali svoj študij. Na univerzi so vedno mladi ljudje, ki so se v glavnem že redno šolali, čeprav so se morali udinjati funkciji poskusnih učakov okrog menjave učnih načrtov itd.

pri stipendijah in inozemskih praksah. Tudi o socializmu in socialistični morali govorijo s tistim, s katerim se jim zdi, da ne bi bilo škode. Precejšnje buržoazne kulture in miselnosti, oboževanje zlate sredinske poti, pomankanje zdrave samozavesti in potrebe jasnega in opredeljenega nastopanja, se drži teh ljudi. Da je v tem nek življenjski realizem, neka življenjska izkušnja,

OB NOVEM LETU PONAVIDI PIŠEMO O USEPIH, O REZULTATIH NASE DEJAVNOSTI IN PODOBNO. MN OGORAKAT TO NI POTREBNO, SAJ SAMI PRAV DOBRO VEMO KAJ SMO STORILI IN KAJ NE. LETOS SMO LAHKO ZADOVOLJNI, TODA TO POT BOMO OBRAVNAVALI NEK DRUG PROBLEM, KI NI NIČ MANJ POMEMBEN OD NAJRAZLIČNEJŠIH TRADICIONALNIH NOVOLETNIH UGOTOVITEV. NASPROTNO, MNOGO POMEMBNEJŠI JE GRE ZA VPRAŠANJE DEJAVNOSTI ŠTUDENTSKE MLADINE, NE KOT CELOTE, AMPAK LE TISTEGA DELA, KI STOJI OB STRANI NASEGA DOGAJANJA. KI JIM JE VSAKA DEJAVNOST NA KATEREM KOLI PODROČJU TUJA IN NEPOMEMBNA. GRE ZA IDEJNI OBRAZ TEGA DELA AKADEMSKE MLADINE. MORDA BO V TEM ČLANKU KDO RESNIČNO VIDEL SVOJ NEPOTVORJENI IZRAZ.

like družbenega življenja? S temeljito preobrazbo lastninskih razmerij so bili ustvarjeni pogoji drugačnim, naprednejšim oblikam družbenih odnosov. Dvakrat se je povečalo število študentov, socialno provinceniji sestav študentske mladine pa se ni spremenil. Zato bi bila tudi povsem odveč trditve, kot včasih, da akademska mladina predstavlja po svoji strukturi najbolj plastično podobo svoje dobe. Morala bi, to je res, morala bi jo predstavljati. Ali pa se je morda spreminila notranja, duševna struktura slovenskega študenta?

Slavko Kremensek

Kjub temu je to sorazmerno redna, v več ali manj normalnih pogojih šolana generacija. In kakšna je duševna podoba nje v primeri z opisom povprečnega predvojnega študenta? V koliko se razlikuje, v koliko se v njenem moralnem naziranju, nje moralni podobi, izražajo družbene spremembe in materialni pogoji, ki jih imamo? Gre za povprečje, za generalno sliko, seveda.

Pred dvajsetimi leti je analitik tedanje akademske mladine ugotavljal, da postaja sodobna slovenska mladina vse bolj realistična, ki daje prednost praktični strani življenja pred vsemi ostalimi. Ugotovil je vse večji porast zanimanja za šport in ob tem študentom očital, da izgubljajo čas z dolgotrajnimi naivnimi debatami o nogometnih tehnikah. Tedanji slovenski študent se je vse manj ukvarjal s svojimi osebnimi problemi, se izogibal samote in obračuna s samim seboj. Družveno življenje je mikalo predvojnega slovenskega študenta in pisec članka pripominja, da je to ena osnovnih potez slovenskega javnega življenja skupin po svojem jalo- vem izživljanju v takovem družbenem delovanju. Mladina je bežala pred samotini, trdim delom v šport in kino, ki jo po plitvih besedah »sistematično poneumlja«.

Vsekaror bi dobili na to vprašanje različne odgovore, vendar po mojem odgovor ne more povsem biti pozitiven. In če sprememba so, ta se je morda proces notranje bogatitve vendarle začel, marsikdaj do pomembnih, zunanjim napredku odgovarjajočih bistvenih sprememb, ni prišlo. Naši sestanki, vsakoletna poročila predsednikov in sekretarjev nam govorijo leto za letom isto, o napakah, nedelavnosti itd. Povejmo pa čisto odkrito, da to sploh niso napake, da je ta nedelavnost veren odraz in izraz dela študentske mladine takšne, kakršna pač je. Kjer ni notranje prizadetosti za problematiko, kjer ni žive zainteresiranosti za stvari, tam ni prave življenjske sile, ki bi si delo nujno sama poiskala, ali pa se ta sila izgubila tja, kjer je ne želimo. Prepričan sem, da je vzrok predvsem v prvem momentu. Za drugača bi govorilo le dejstvo, da se poleg kopice navedenih »odlik« predvojnega študenta, še vse preveliko oboževanje tuje materialne in duhovne kulture, kar dobiva svoj tipičen izraz v vse večji veljavi praktične, vsako moralno obveznost eliminirajoče filozofije s pritegljivim geslom, da se je pač »treba znanje«. In ta znamenita kvaliteta, ta končen izsledek skisane buržoazne morale — znanje se pridobiva na vernikih, ne da bi bilo za njegovo širjenje potrebno sezidati kakršnokoli cerkvi podobno ustanovo.

Ob tem pa se mi zdi potrebno opozoriti na nevarnost idealizacije socialnega izvora, kar smo pred nedavnim zasledili tudi v tisku. Res je socialna provinjenca vreden pogoj, žal pa je ravno pri delavski inteligenci mladini le predeko zvezan z iz družbene pripadnosti izviraajočo samozavestjo. Resnična samozavest, kot izraz zdrave celovite osebnosti, pa je temelj graditve na novi družbeni stopnji zasnovanih moralnih odnosov.

Razumljivo, da s takimi oznakami marsikaj ni povedano. Res je, da je to le nekaj povprečnih oznak povprečja, da so izven tega bili v študentskih krogih ljudje, ki so se svojih položajnih nalog zavedali, jih skušali na osnovi brezobzirne analize razumeti in po svojih močeh in idejni usmerjenosti reševati. Zlasti ne kaže prezreti idejno naprednega dela predvojnega Slovenske akademske mladine, ki si je jasno zastavila svoj program delovanja, katerega rezultate smo čutili v

neizpodbitno. Toda, ali je to pot, ki si jo želimo in jo hočemo realizirati? Ali tako nastrojenje še fundira na realnih tleh, ima po vsem, kar se je v polpreteklosti zgodilo, še pravico do obstanka? Ali ni ta »realizem« vendarle v popolnem, enotnem izražanju tega, kar v človeku je, lažen in omejen? Mislim, da je pravi in zaželjen realizem v prizadetosti za vse pojave v družbi, sredi katere mladina živi, da mladina svoje in probleme svojega okolja čuti in jih skuša nekompromisno (kar je odlika in pravica mladosti), pa čeprav se to izraža zaletavo in prenapeto, tudi reševati. Toda od »nepopravljene« socialne sestave univerzitetnih slušateljev, ki po večini izhajajo iz krogov z naznačeno miselnostjo in vezanostjo svojega duha, kaj takega ni pričakovati.

Vsako zavijanje, olepšavanje in iskanje oblik (ki jih je že davno preveč), je zaman; kritično, do neizprosniosti iskren odnos do nas samih in do okolja, pa je pogoj za vsako napredovanje v takem procesu. Dajati je treba prostora tistim silam, ki so tu, in neprestano odstranjevati tisto, kar je minulo. Da pa so tu, kakor vedno, važne osobne odločitve (ki so izraz spoznane nujnosti) in osebne žrtve, je jasno. Zato je ena najvažnejših nalog študentske organizacije, da pri tem »polnjejnje« novih oblik družbenih odnosov in »graditve« socialistične morale, kar je pravzaprav le izpopolnitvena revolucionarna forma, posveča vso skrb tistim kadrom, ki hočejo zavestno preko maloburžoazne, fouchejevsko kritične o iznajdljivosti brez vseh ozirov.

LITERARNI VEČER

Dne, 21. decembra je priredil klub ljubljanskih študentov literarni večer, na katerem so brali svoja dela: Kojčan Kovič, Saša Vuga, Tone Pavček, Peter Božič in Janez Menart.

Od pesni Kovičevih pesmi sta napravili močan ves Telefonski drog in Ranjeno, v kateri je marsikdo odkril svoje bolečino.

Prozo sta brala Saša Vuga in Peter Božič. Pri prvem osrednji moment splošno obloženosti z deteljnično začel. Je pa spreten oblikovalec.

Božičevi prozi je tokrat pomagala od aplavza več ali manj oporečen konec. Mislim pa, da publika prvega dela, ki je bil nekoliko razbit in nametan, ni povsem razumela. To je bila po mojem mnenju dobra podoba, praznega, v živo vsakdanjose zaktičnega meščanskega življenja.

Največ priznanja je imel Pavček s svojimi očioma stihii: Zalosna kmečka posem).

Menart je bral niz znanih, objavljenih pesmi. To delo je v nekem oziru razočaralo publiko. Pred študentsko publiko res nima pomena, da je literarni večer re-priza objavljenih del.

SREČNO IN VESELO

Zgodi se, da v življenju kakšen dan lahkomišelnio zapravimo, ne da bi pomislili na njegovo vrednost in pomen. Zgodi se, da ob nastopu novega leta težko zapišemo novo številko na desnem robu. Zgodi se, takšna je pač navada, da preden potrkamo na nova vrata, nekoliko stojimo in razmislimo. Zakaj razmišljamo ravno med vrati, ko prva nit so še povsem zapahnjena, za drugimi pa ne vemo, kakšen nepoznan svet se nam odkriva?

Leto je pravzaprav tista doba, ki jo često še lahko dovolj objektivno in pravično ocenimo. In kakšna je ta ocena? Ne želeli bi prezgodaj soditi, resnici na ljubo bo moramo povedati, da nas zadnje leto s svojimi vtisi in pogledi ni preveč razočaralo. Če prelistamo dnevnik s političnimi očmi, najdemo nov slovar besed: popušanje napetosti, razpravljanje brez provok in obtožb, so-danje in sodelovanje na enakopravnosti. Res je, da so tu pa tam spustili z zraka še kakšno atomsko in vodikovo bombo,

zaradi česar smo imeli obilo padavin v poletnih mesecih, toda vtis dobimo, da je vročina le popustila in da je lupina v mednarodnih odnosih postala bolj trdna.

In dediščina našega lanskega letnega prizadevanja in dela na univerzi? Živimo v času in prostoru. Leto prinaša različne letne dobe, včasih slano mrazom, včasih toplo sonce. Pridejo tegobe in težave. Kateri mladi rod jih ni imel? Dnevi kljub temu nekako tečejo, kakor polni vagoni po izrabljenem tiru. Nekaj jih poganja naprej. To je vera moč, samozavest. Zato senca na delovni mizi ni tako velika. Ta senca je malodušje dvom, skrbi, ki se pri ljudeh prirodno porajajo, izginejo po spoznanjem, da je življenje delavniki in da je za blagostanje treba živeti. Če pogledamo okrog sebe in spregovorimo besedo o našem delu in študiju, je z besedami statu quo menda še vse povedano. Pohvale ne zaslužimo, udarcev pa bi bili krivični.

In kakšno obzorje se nam

odpira v prihodnjem letu? Zaprta sam vprašaj. Vprašaj, ki pa ne pomeni izgube vere in moči. Vprašaj optimizma. Vprašaj, ki pove, da čas mineva, da ljudje delajo in da sonce mora sijati. Ta vprašaj pa bomo presojali, ko poteče leto naprej.

Naše uredništvo je zaprosilo nekatere univerzitetne profesorje, da odgovorijo na vprašanja, kakšne težave nastanejo pri študiju na univerzi zaradi dosedanjega pomanjkljivega sistema našega šolstva. Glavno vprašanje je bilo za vse udeležence naše ankete enako, drugo pa se je nanašalo na specifične probleme posameznih fakultet.

UNIVERZITETNI PROFESORJI ODGOVARJAJO na anketo Tribune

VPRAŠANJE: ZA USPEH STROKOVNEGA IN PEDAGOŠKEGA DELA NA UNIVERZI JE VAŽNO, S KAKŠNO IZOBRAZBO PRIDEJO MATURANTJE IZ SREDNJIH ŠOL NA UNIVERZO. ZARADI NJIHOVE POMANJKLJIVE IZOBRAZBE NASTANEJO PRI DELU NA UNIVERZI ČESTOKRAT VELIKE TEŽAVE. KAKO BI BILO PO VAŠEM MNENJU POTREBNO DELO NA SREDNJIH ŠOLAH IZBOLJŠATI IN KAKŠNE SO MOŽNOSTI, DA BI GA Z REFORMO ŠOLSTVA LAHKO PŘIBLIZILI ZAHTEVAM UNIVERZITETNEGA ŠTUDIJA?

Ing. arh. Edvard Ravnikar:

Srednja šola preveč poučuje in premalo uči

Ce gledam maturanta s stalno našo vzgojno ustanovo, oddelka za arhitekturo, ga poznam samo iz spričevala, to je, o njem ne vem praktično ničesar. Med študijem pa se človeku vedno zdi, da tega, kar bi pravzaprav zabil, ne ve dosti, ali vsaj mnogo premalo za začetnika v naši stroki. Srednja šola gotovo mnogo, da to vidimo po tem, da so absolventi srednjih šol na splošno bolj okretni in bolj sposobni za poglobitev kot absolventi drugih. Vendar bi morala dati, tako z vidika, srednja šola več. Naši res dobri študentje imajo ponavadi kako splošno izobrazbeno, tehnično ali risarsko dopolnitev, ki jim jo je dalo izvenšolsko zanimanje.

Nekateri oddelki naše fakultete vedno znova ugotavljajo, ne toliko, da na primer maturanti ne znajo matematike, ampak imajo premanjšno sposobnost, da bi abstraktno mislili, kar je pa prvi pogoj za ustvarjalno tehnično snovanje. Ravno tako tudi pri nas boleče občutimo pomanjkljivost smisel za družbeno socialni, tehnični in likovni pogled, ki ga mora imeti arhitekt. Tega si lahko privzgojimo, če smo se v oddelčnih letih, nekako po četrti gimnazij ukvarjali z večšolsko kulturo, ki so jo poznali. Težko je najti maturanta, ki bi na primer o renesansi vedel kaj več kot splošne stvari, kaj šele, da bi kak renesančni pojav nani tako deloval, da bi ga to razvijalo in oblikovalo. In vendar je srednja šola dedič humanističnih vzgojnih inov, k čemu hoče človeka preveč oblikovati.

Iz tega bi lahko sklepali, da srednja šola preveč poučuje, pa premalo uči, da mladino, ki je že tako zbegana od mnogih vrstov, značilnih za naš čas (bolj svobodno življenje, film, časopisi, šport, organizirane zabave itd.), preveč trpa z mnogimi predmeti po zastarelih metodah. Ne da mu oddiha, da bi sam kaj mislil, napravil ali doživel. Možeče ni le slučajno, da so nam na našem oddelku ljubši tisti, ki so si izven šolskega učena redaj napravili radioapar, žola, ki so kaj potovali, ki poznajo kako tovarno in so kakor koli drugače delavci, kot tisti, ki imajo same dobre ocene. Morda bo res, da bi se moral mlad človek prej orientirati in si že v srednji šoli nabrati nekaj izkušenj in znanja za nadaljnji študij. Bodoči zdravnik biologije, tehnik praktične mehanike, filozof raz čeda po dejih šol. Torej manj mučenja sedenja in srednjih šolah, manj in lekcij, pa več delovnega zbiranja in poizkušanja.

Kako to napraviti, naj bi bila skrb velike šolske reforme, ki se pripravja.

Mirno lahko rečemo, da je družina osnovna celica družbe, in sicer v buržoaznem družbenem redu ekonomska, medtem ko je v socializmu konsumno-produktivna celica. Če se ozremo nekoliko nazaj v zgodovino, zasledimo prve zasnove družine že v prvih fazah razvoja človeštva. Svoj prvi razredno družbeni pomen pa dobi kot monogamna družina z nastankom države. Družina je od tega časa dalje ogledalo, v katerem se zrcalijo družbeni odnosi in po njeni razvojni stopnji, po njeni vlogi v splošno-družbenem življenju in po njeni notranji kvaliteti lahko tudi sklepamo, v kakšni razvojni fazi je konkretna država, kajti prav iz odnosa zakonov med seboj (mislim na vlogo posameznega zakonskega partnerja v družini) in v odnosu države do družine, do tega najintimnejšega odnosa med ljudmi, lahko sklepamo, kakšne interese ima razred, ki je na oblasti. Kot vemo, je država aparat v rokah vladajočega razreda, ki stremi za tem, da obdrži neki določeni ekonomski sistem in da obdrži ta ekonomski sistem, se poslužuje najrazličnejših intervencij, s katerimi posega v življenje posameznika in družbe kot celote. Skratka, zgradi nekakšen več ali manj popolni sistem raznih pravnih norm, pravil, običajev, sankcij itd., s katerimi regulira družbene odnose tako kot smatra, da je to najboljše za njene konkretne interese.

Ogledimo si sedaj, kakšen je bil in še deloma tudi je, odnos države do družine, v kapitalistični družbeni ureditvi v bur-

Dr. Svetozar Ilešič:

Nesamostojnost v mišljenju in študiju

Pomanjkljivosti, ki jih je opaziti v izobrazbi maturantov, ko prično s študijem na univerzi in ki jih pri študiju najresneje ovirajo, so po mojih izkusnjah predvsem štiri: nesamostojnost v mišljenju in v študiju, slabo znanje tujih jezikov, nerazgledanost v sodobnih družbenih, ekonomskih in političnih problemih ter precejšnja nezainteresiranost zanje, in končno le apatično stališče do družbe ter celo do svoje lastne stroke.

Prva pomanjkljivost, nesamostojnost v mišljenju in v študiju povzroča, da se znajo študentje na univerzi kaj slabo posluževati študijskih pripomočkov, zlasti literature, da so pri uporabi teh nesamostojni, površni in nekritični ter da si žele, da bi dobili v obliki zaključnih kurzov, vodenkov ali skript toč-

no, tako rekoč na milimetre odmerjeno vse znanje, ki bi ga naj pasivno vtepli v glavo. Srednješolska vzgoja bi pri tem lahko bistveno pomagala s tem, da bi na eni strani še sama uvedla oblike seminarskega in podobnega dela, na drugi strani pa namesto prenatrpavanja dijaških glav s konkretnim znanjem opozarjala pri vseh predmetih predvsem na probleme, o katerih velja razmišljati.

Kako druga pomanjkljivost, slabo znanje tujih jezikov, zavira študij na univerzi ter tudi sicer razširitev študentovega obzora, je več kot znano. Usodno bi bilo, če bi se s splošno reformativno šolsko stvar še poslabšala s tem, da bi se pouk tujega jezika izločil iz nižje stopnje, namenjene obvezni splošni izobrazbi.

Tretja pomanjkljivost, nerazgledanost v sodobnih družbenih, ekonomskih in političnih problemih je vzrok, da je intelektualni nivo povprečnega študenta naravnost v kričnem nasprotju s tem, kakršen bi moral biti v socialistični družbi. Velik del študentov se zanima v časopisih samo za zadnje strani. Če že hočejo biti »moderni« mislijo, da so opravili, če se zanimajo za tehnične, neredko po senzacijski dišeče pridobitve sodobnega sveta, le preradi pa pozabljajo, da sveta ne poganja naprej samo tehnika, temveč ves široki kompleks družbenih in ekonomskih sil. Kje je za to zdravilo v srednji šoli? V tem, da bo tam šola v večji meri vključila v svoj program tudi sodobne gospodarske in družbene probleme, čeprav bo morda morala pri tem skritični nekaj gramatike, fizike, matematike in drugih specialnih predmetov.

V tem je tudi ključ do zdravljenja za četrto pomanjkljivost. Če bo dijak v srednji šoli v celoti vzel zavest, da je v 20. stoletju nemogoče živeti izolirano sredi človeške družbe, bo vedel, da škoduje družbi in sebi, če jo hoče prežeti. Občutil bo tudi, da ima njegovo življenje kot življenje bodočega intelektualca svoj smisel samo v zainteresiranem delu, ki ga ne zanjima samo zato, da si z njim zgradi svojo osebno bodočnost, temveč predvsem zaradi svoje splošne družbene pomembnosti.

Če bo dijak v srednji šoli v celoti vzel zavest, da je v 20. stoletju nemogoče živeti izolirano sredi človeške družbe, bo vedel, da škoduje družbi in sebi, če jo hoče prežeti. Občutil bo tudi, da ima njegovo življenje kot življenje bodočega intelektualca svoj smisel samo v zainteresiranem delu, ki ga ne zanjima samo zato, da si z njim zgradi svojo osebno bodočnost, temveč predvsem zaradi svoje splošne družbene pomembnosti.

Družina in družba

Franc Stiplovec

zakonolomstva, prevare, pretirane ljubosumnosti itd. Na drugi strani pa razpada družina v dobi nastajajočega in razvijajočega kapitalizma tudi pri tisk. nižjih slojih, pri delovni sili, proletariatu in to zaradi izredno slabe ekonomske baze — nizki življenjski standard, nizke mezd, ki so komaj ali pa se niso zadostovale za golo reprodukcijo, težko delo, predolg delovni čas, bolezen, alkoholizem itd. Vedeti pa moramo, da proletarska družina bila obsojena na propad, kajti nuditi ji je potrebno samo dober ekonomski temelj, dati je zdravo socialistično etiko in to oboje lahko privede proletarsko družino do takšne višine, do takih res humanih in enakopravnih odnosov med spoloma, ki jih buržoazna družina ni nikdar dosegla oz. se jim ni niti približala. Položaj delavske družine se za postavitvijo razrednega boja polagoma izboljšuje, izboljšuje se njena materialna osnova. Tam pa, kjer je s meščanstvom pometla proletarska revolucija, nastaja nova socialistična družina, ki naj bi polagoma zamenjala tkzv. patriarhalno oz. buržoazno družino.

Kako pa je z buržoazno družino? Ali je obsojena na propad, ali pa obstaja tudi za njo kakšna rešitev. Zapadne buržoazne države danes že s ponosom poudarjajo individualne pravice in svobodo družine. Tako da po mojem mnenju bi bilo potrebno odpraviti najprej tkzv.

Dr. Jože Mahnič:

Hladna znanstvenost zavaja v strokovni larpurlatizem

Prvo vprašanje, ki ste mi ga zastavili, je zelo kompleksno in nanj ni bilo lahko odgovoriti. Da maturanti prihajajo na univerzo s pomanjkljivo izobrazbo, je več vzrokov. Učni načrti so bili do nedavnega preveč natrpani z raznimi strokovnimi podrobnostmi, ki niso bile potrebne za splošno izobrazbo. Uspešno delo na srednji šoli se zahteva, kar spričevali njihovega ne preveč rožnatega gnotnega položaja ni bilo vedno lahko. Na žalost pa moram priznati, da je med dijaki še danes veliko takih, ki nimajo zdravega odnosa ne do življenja in ne do dela in jim je vsak miselni napor, ki ga študij zahteva, odveč. Dijakom primanjkuje tudi zdrave ambicije, zato dandanes prevladujejo oni z zadornim in dobrim uspehom. Sodim, da bi morali ob vstopu na univerzo izvajati selekcijo; seveda nikakor ne v socialnem smislu, kjer bi bilo treba bolj podpreti kmečki in delavski inteligentni značaj; pač pa glede na uspeh pri maturah, ki je na splošno vedno precej realen, v skladu z dijakovim znanjem. Mislim, da dijak z zadostnim uspehom v maturitetnem spričevalu (ki je pogosto poklonjen ali celo izsiljen) nikakor ne spadajo na univerzo, pač pa v administracijo. Če bo predvidena šolska reforma diferencialna študij v sedmem in osmem razredu gimnazije na dve ali tri interese veje (humanistična, realistična), bo po moji sodbi precej dvignilo raven znanja pri naših maturantih, ker se bodo študija, ki si ga bodo prostovoljno izbrali glede na svojo nariedenost, z večjim veseljem oklenili. Druga za javno anketo v zvezi s postavitvijo splošne izobrazbe in neoposobnost abstraktnega mišljenja.

Dr. Svetozar Ilešič:

Druga vprašanje: Kako si razlagate pojav, da precejšnje število diplomantov s filozofske in prirodoslovno-matematične fakultete te odhaja v pedagoški poklic na srednje šole, ampak tiste zaposlitve drugod?

Mislim, da moramo med diplomanti naše dvojne fakultete, ki ne odhajajo v pedagoško službo, razlikovati dve vrsti. Prvi so tisti, ki ostanejo pri stroki, za katero so se odločili ter se lotijo v njej temeljitega, aktivnega in zainteresiranega dela po znanstvenih in praktičnih institucijah, kjer je to delo potrebno in mogoče. Če je diplomant tega tipa precejšnje število, ne štejemo tega za nikakršno nesrečo, marveč celo za zelo razveseljujoč pojav. Dokazuje nam, da so v naši stvarnosti možnosti in potrebe za delo strokovnjakov, ki jih vzgoja naša fakulteta, tudi izven šole velike ter da stroke, ki se študirajo na tej fakulteti, nimajo svojega edinega življenjskega smotra v tem, da se njihovi rezultati v splošno izobraževalni št. venomer reproducirajo z ne bi se pri tem celo zadosti oprijeli z novimi znanstvenimi doseganji in z novimi tokovi znanstvenega mišljenja.

Druga vrsta naših diplomantov, ki se umakne srednji šoli, ne stori tega iz nagibov, da bi svoje strokovno znanje uporabila v drugi smeri. Počleši si službe, ki imajo s stroko kaj malo opravka. Beži pred pedagoškim poklicem, ker si želi boljših materialnih in moralnih pogojev. Zoper ta pojav ni druge pomoči kakor da poskušamo napraviti poklice srednješolskega profesorja bolj vabljivi; pri tem niti ne gre samo za materialne pogoje, temveč tudi za družbeno veljavo in ugled tega poklica, ki je bil le prebogosto brez potrebe in smisla omajan in razrahljan.

Dr. Jože Mahnič:

Drugo vprašanje: Kakšen vpliv ima pretiran poudarek na historizmu in strogo znanstvenem obravnavanju snovi na filozofski fakulteti na izobrazbo študenta kot človeka sedanjosti in na njegovo ugodno pedagoško delo na srednji šoli?

Drugo vprašanje je zame zelo zanimivo, ker zadeva moje stroko. Delo po univerzitetnih predavalnicah in seminarjih mora brez dvoma potekati po znanstvenih načelih, o tem ni nikakršne dileme. Treba pa je vedno misliti tudi na to, da je izmed slabešnje filozofije le sorazmerno majhen del odločen za znanost in znanstveno delo, večji del pa odhaja (ozioroma bi moral pri normalnih gnotnih in delovnih pogojih odhajati, kar pa se, žal, ne dogaja) na pedagoško delo na srednje šole. Tečajev mnogo univerza nudi tudi specialno strokovno znanje v celoti, prav tako pa ga mora navaditi kričnega mišljenja in razsojanja. Kljub temu pa se mi zdi pretiran historično in abstraktno obravnavanje snovi za to vedno nepoobreno in celo škodljivo, ker jo odmikajo od problemov sodobnega življenja in metodično odvrča od bodočega pedagoškega dela na srednji šoli. Predmetne skupine na univerzi naj bi služile izposredno predvsem za praktično delo na srednji šoli in pri predavanjih naj bi se pazilo na to, da se ne bi zanemarjalo področij in poglavij, ki so v srednješolskem učnem načrtu. Za znanstvene aspirante pa naj bi se morda uvedel poseben izpopolnjevalni študij po diplomii pri domačih in tujih univerzitetnih katedrah. In če se vrnem na jedro vprašanja: 1. abstraktno obravnavanje snovi ljudi ne navaja k jasnemu bistvu stvari in pojavov, 2. mrtvi historizem jih odvrča od problemov živga sodobnega življenja, 3. hladna znanstvenost pa lahko zavaja celo v strokovni larpurlatizem in družbeno izolacijo. Mladi profesorji kandidati naj bi bili strokovno vsestransko usposobljeni, hkrati pa naj bi imeli smisel za razoren in sodoben pouk ter vrhuno mero življenjskega optimizma in domovinske ljubezni.

Dr. Svetozar Ilešič:

Drugo vprašanje: Kakšen vpliv ima pretiran poudarek na historizmu in strogo znanstvenem obravnavanju snovi na filozofski fakulteti na izobrazbo študenta kot človeka sedanjosti in na njegovo ugodno pedagoško delo na srednji šoli?

Če pomislimo na vse skupaj, nam je še bolj jasno, kako zelo potrebna je prevzgojitev naših ljudi v socialistični etiki in ljudki rečemo da je to danes ena od osnovnih, glavnih in tudi ene od najbolj perečih nalog naše celotne družbe, posebej pa še družbeno organizacij, kajti edino na ta način bomo lahko dosegli cilje in smotre socialistične družine, ki je za enkrat eno še ideal ali pa zelo, zelo redko stvarnost.

Če pomislimo na vse skupaj, nam je še bolj jasno, kako zelo potrebna je prevzgojitev naših ljudi v socialistični etiki in ljudki rečemo da je to danes ena od osnovnih, glavnih in tudi ene od najbolj perečih nalog naše celotne družbe, posebej pa še družbeno organizacij, kajti edino na ta način bomo lahko dosegli cilje in smotre socialistične družine, ki je za enkrat eno še ideal ali pa zelo, zelo redko stvarnost.

Mirno sožitje: da ali ne?

PRAVZAPRAV SE TAKO NI POSTAVILO VPRAŠANJE, Vendar se je vsa razprava nehote zasukala v to smer...

Neki Amerikaneec, ki se je sicer otresel predstav, da so Rusi monstrozna bitja...

nil: »V Nemčiji bi imel na istem položaju skoraj dvakrat večjo plačo...»

čudnega ni, če je na primer Nizozemec Auke, drugače načelnik raziskovalnega biroja...

Pretežni del prisotnih je skušal prevzeti vso odgovornost za mednarodno napetost na Vzhodu...

Da ne bi bilo nespornost, naj takoj pristavimo, da nikakor nimam namena posploševati...

Se zanimivejša pa je bila razprava o kolonializmu lani v Švici na mednarodnem seminarju...

Tomo Martelanc

Najbolj goreč pristaja sožitju je bil neki nemški novinar, zaposlen pri DPA...

pa Švedu, za katere je sicer velja reči, da so skandinavski Nemci...

Bilo pa bi pretirano reči, da je teh nekaj bežnih vtisov splošen pregled mnenj evropske mladine...

Greenke izkušnje iz minule vojne so politično precej zaostriale mladji nemški rod...

»V Zdrženih narodih in na zasledanjih Generalne skupščine se najbolj odražajo težnje človeštva za mirno sožitje...»

Spoznam sem, kako smo v Salzburgu obravnavali temo: »Individualizem in kolektivizem...»

»Zdi se mi, da sem pozneje odkril vzrok njegovega fatalističnega cinizma...»

Položaj študentov v Indoneziji je danes težji kot v marsikateri drugi deželi...

Povpreček denarnih prejemkov, ki jih dobijo študentje, pa je približno 500 rupij...

niti je zgrajene bolnišnice, šole, železnice, ceste itd. Kot bi trenil, si med poslušalci videl tri dvignjene črne roke...

Jugoslavlani se takih problemov v razpravi prav radi udeležujejo. In treba je brez pretiravanja reči, da je naše mnenje tudi precej pošteno.

Bilo pa bi pretirano reči, da je teh nekaj bežnih vtisov splošen pregled mnenj evropske mladine...

»Individualizem in kolektivizem...« Ze vnaprej sem bil prepričan še iz izkušenj kolektivistične debata...

Po drugi svetovni vojni so nadzorstvo nad temi ozemljimi prevzeli ZN, ki so v ta namen ustanovili celo poseben Skrbniški svet...

Gotovo pa je najpomembnejše za vse optimizem, s katerim današnja indonezijska mladina gleda na svoj razvoj...

Atenski študentje se na množičnih manifestacijah odločno zavzemajo za to, da bi Angleži zapustili otok Ciper...

Od kolonije do kolonije

»Tukaj so divje živali in divji ljudje, pravijo nadebudni tujci, ki so polagoma, toda vztrajno prodirali v afriške, azijske in druge prekomorske dežele...»

ki je imela v svoji zgodovini to srečo, da jo je okupirala Italija. Brez šale! Srečo. Tako jo bomo povedali, zakaj.

Prisrčno doživljam, da se v drugi svetovni vojni je bila Italija premagana...

Vendar si domačini prav nič ne žele njihove velikičinske pomoči in preganjanja priseljence...

Niko Isajević

Prisrčno doživljam, da se v drugi svetovni vojni je bila Italija premagana...

Prve udarce je doživel že po prvi svetovni vojni, ko si države zmagovalke nisoogle prilastiti kot navaden vojni plen...

Dobro se tega zavedajo tudi Italijani in zato skušajo rešiti kar se rešiti da. Gospodarsko izkoriščanje je zavzelo enak obseg kot v času fašizma.

Se davno pa se ne bodo končale težave za neko kolonijo potem, ko je postala neodvisna...

Po drugi svetovni vojni so nadzorstvo nad temi ozemljimi prevzeli ZN, ki so v ta namen ustanovili celo poseben Skrbniški svet...

Vendar so večino mandatov dobile kolonialne velesile, ki so brezobzirno izkoriščale ljudi in naravna bogastva...

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

Po drugi svetovni vojni so nadzorstvo nad temi ozemljimi prevzeli ZN, ki so v ta namen ustanovili celo poseben Skrbniški svet...

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

»Zdi se mi, da je v Somaliji ustvarjena strašna atmosfera sumničnega proti vsakomur in povsod. Uslužbenec odpušča samo zato, ker so pred njim Zdrženih narodov izražali svoje mnenje...»

ŠTUDIJI IN POKLIC

Študij študentov v Indoneziji je danes težji kot v marsikateri drugi deželi, če se omejimo na študentovsko skromnost...

Gospodari in podložniki v medsebojnem odnosu... Vprašanje pa je, koliko bodo taki argumenti lahko vrnil osvobodilna gibanja v kolonijah...

Gospodari in podložniki v medsebojnem odnosu...

IZ KONCERTNE KRONIKE

2. december: Vokalno-instrumentalni koncert za proslavo 10-letnice osvoboditve. Mešani zbor Glasbene Maticice v Ljubljani ter simfonični orkester Slovenske filharmonije. Dirigent: Ciril Cvetko. Solista: pianist Marjan Lipovšek in baritonist Samo Smerkolj. Uvodni komentar: Rafael Ajlec.

Beethovno Fantazijo opus 80 za klavir, zbor in orkester so prvič izvajali v Ljubljani pred 85 leti. Takrat morda še ne, danes pa nam je njena miselnost, zlasti v začuda preprosti, domala haydnovski obliki, ki si jo je Beethoven nadel, nehote izvabi nasmešek. Menda ni potrebna posebna bistrovost, če jo uvrstimo v tisto drobno skupino Beethovnovih skladb, ki jih danes izvajajo le še kot posebnost in zgodovinsko znamenitost. Nemara so že bolj potrebne poklicni glasbenikom, kot sodobnemu koncertnemu občinstvu. Ne vem sicer, koliko skušen je imel dirigent z orkestrom, na vsak način pa je izvedba tega, prav gotovo občutljivega in krhkega dela, pokazala vse slabosti hitrega študija: številne ritmične spodsrljaje, občutne intonacijske neskladnosti (začetni unisono v godalih, duo flavte in klavirja itd., itd.) ter mlačno muziciranje. Marjan Lipovšek je kot solist neoporečno rešil svojo nalogo. Pevski sekret se je uveljavil zelo lepo, znatno slabše zbor, a tudi ta ne po tehnični plati. Da si bomo na jasnem: poštrevnost pevcev, ki teden za tednom zrtvujejo svoj prosti čas za vaje, njihova vztrajnost — vse to je vredno vsake hvale. Toda zbor Glasbene Maticice nujno rabi mlade, sveže glasove, sicer je nemogoč kakršni koli napredek. Sedanjih zboristi so seveda izkušeni, toda zbor je glasovno neizrazit, — »vsi v zraku« — po tej poti pa je seveda nemogoče doseči izoblikovan zborovski zvok. Morda je tak vtis delno zakrivila tudi negotovost zaradi premajhnega števila skušenj z orkestrom.

Arničeva kantata na besedilo Zupančičeve Dume, pisana za bariton solo, mešani zbor in orkester, je dejansko četrti stavek skladateljeve istoimenske simfonije opus 24. Nastala je med drugo svetovno vojno, kaže pa vse značilnosti Arničevega dela: barvito instrumentacijo, trdovratno se ponavljajoče ritmične in melodične vzorce, ki — hote ali nehote — ustvarjajo monotonost, smisel za široko dinamično stopnjevanje, bogat kontrast. Partitura Dume ni lahka naloga za izvajalce, vendar jo je orkester (kljub dokajšnjim ritmičnim neskladnostim ter intonacijskim ohlapnostim) izrazilo izrazno i tehnično boljše posredoval. Baritonist Samo Smerkolj je ustvaril lepo interpretacijo, le škoda, da je v dramatičnem vzponu Cui sem vdovico je moral utoniti v gosti gmoti orkestra in zbora. Tudi zanesljivo naštedrani zbor, ki je imel znatno težje probleme kot v Beethovnovi Fantaziji, si je prizadeval čim bolj uspešno tolmačiti svoj delež.

Ciril Cvetko ni dal izvajalca skladbama potrebne enovitosti,

ni ju sugestivno preoblikoval v doživljaj. Beethovno Fantazijo je vsaj nekoliko reševala njena rapsodična zgradba, mozaik kratkih, v sebi trdno zaključenih (toda tudi med sabo povezanih) delov. Tembolj pa je taka neorganska razceplost besedilo vezanih širokih čustvenih vzponih, ki so nekajkrat (deloma po skladateljevi deloma po dirigentovi krivdi) razblinili v več manjših, nepovezanih celot. Nemara je to poglavni vzrok, da je ostal po Dumi nejasen vtis.

Igor Sotošek

3. december: Koncert Madrigalchora iz Celovca. Dirigent: Günther Mittergradnegger. Sodelovali so: sopranistka Erika Stranner, kitarist Konrad Ragossnig ter Instrumentalni trio iz Celovca. Spored: Renesanci in sodobni skladatelji v prvem delu — ljudske pesmi evropskih narodov v drugem delu.

Na prvi pogled: Mlad, izredno discipliniran komorni zbor. Po nekaj pesmih: Premišljeno izbrani, a žal ne preveč polni glasovi, združeni s sila tankim usesom v lepo celoto. Vpijoča šibka točka: Moški solisti (na primer: negro spiritual in nekoliko manj občina: skupina basov. Izrazita izgovorjava in (vsa) v začetku zanesljiva intonacija. Ritmična preciznost in popolni kontakt z dirigentom. Vzorna kultura glasu — človek bi dejal, da ima pred sabo poklicne pevce. Spored je bil obsežen, za naše pojme skoraj predolg. Toda mladi zborovodja Mittergradnegger se s svojim ansambлом igra in dosega vedno znova presenetljive zvočne učinke. Njegovo vodilo je tekst pesmi: le-ta naj bo slehernemu razumljiv; odtod skrajno natančna izgovorjava. Toda v tem prizadevanju je skrita tudi nevarnost: ritmična kontinuiteta skladbe se čefra, razbija se ob skalovju naravnih besednih poudarkov. Odtod le še korak do — seveda navidezne, a za uho nesprejemljive — ritmične amorfnosti: (včasih že kar občutno) in večkrat samovoljno izpreminjanje tempa med kompozicijo samo. Takšne so bile več ali manj Lassove Audita nova, Wilaertova Sempre mi ridesta in Donalijev Madrigal. Vendar je to le izjema skrajnosti: splošni vtis je resnično lep.

Intermezzo prvega dela sporeda je Ruggierjeva Sonata v izvedbi celovskega Instrumentalnega tria in kitarista Ragossniga. Namesto pri nas običajnega klavirja se kitarista (ne glede na to, da je tak način izvedbe v duhu tedanje dobe mnogo bližji) znatno lepše prilaga k ostalim trem godalom. Toda klavir temu je enovitost sporeda razbija — z njo pa tudi pozornost občinstva.

Drugi del sporeda je razočaral. Ze ob pogledu na program: ljudske pesmi evropskih narodov zgolj v priredbah nemških artojev. Razen tega: vedno pesmi poje zbor v nemščini, ali — kar je še nekoliko slabše in

popolnoma nerazumljivo — nekatero do polovice v nemščini, naprej pa v nacionalnem jeziku (na primer: slovenska narodna »Zbogom zdaj«. Vtis, ki ga tako babilonska mešanica ustvarja, je vse prej kot prijeten; zbor, ki je tudi vodil in izprital svojo umetniško vrednost z (v vsakem pogledu) zahtevnim programom, bi moral misliti na take stvari. Tako pa zveme pesmi, vzornim priredbam in dobremu petju navkljub, medlo. (na primer: Mittergradneggerjeve priredbe za zbor). Ansambel, ki je v svoji razbi dosegel stopnjo madrigalistov iz Celovca, bi se že moral lotiti vsake pesmi v originalnem jeziku, a tudi v — originalni priredbi.

Zaključek koncerta nam je prinesel še dvoje razočaranj. Najprej: slovensko narodno

Zbogom zdaj v priredbi Antona Anderluha. Precej trdno sem prepričan, da dosti bolj medle pesmi ne bi mogli najti niti z lučjo ob belem dnevu. Toda izbor je seveda stvar dirigenta in mi mu ne moremo ukazovati. — Potem: sprememba na programskem lističu: doslej je bilo pri vsaki pesmi pripisano čigava je, zdaj nenadoma skupni naslov »avstrijske in koroške narodne«. Rad priznam, da nisem folklorist, toda najmanj tako trdno sem prepričan, da je bila med štirimi pesmimi, ki smo jih pod to skupno etiketo slišali ob koncu koncerta, le prva avstrijska narodna (El du, mei liebe Schwagerin), ostale tri pa koroške. Odkod torej ta čudni postopek, ki bi ga zelo vpljudno lahko imenovali vsaj neaktiven?

Pravzaprav je naslov preoster. Življenje generacij je pri nas še najbolj podobno nekoliko razrahljanemu sošesju zakoncev, ki se sicer ne ljubita in se med seboj prepričata, kadar nanese prilika, a kljub vsemu vendarle živita skupaj in gresta ob nedeljah in praznikih — zaradi otrok in zlobnih jezikov pri sosedovih — skupaj in celo pod roko na spehod. Toda, navsezadnje to ni pomembno. Dejstvo je, da je spor tu in da je potrebno zavzeti do njega neko jasno in opredeljeno stališče.

Vsak boj za pojme in merila (navsezadnje je to vsebina spora med generacijami, ki imajo povsem različne življenjske izkušnje in povsem različno vrednotenje svet, v katerem živijo) lahko ocenjujemo z dveh stališč: z zgodovinskega stališča nujnosti in z vidika trenutne duhovne situacije proroča, v katerem nastopajo generacije z več ali manj različnimi, med seboj se izključujočimi nazori. Z vidika trenutnega položaja je tak generacijski boj negativen, saj uničuje, namesto da bi gradil, zanika možnost drugega, na-

medo da bi jih priznaval, urejal in skušal poglobljati, mnogokrat celo formaliziral prav tiste probleme, ki bi se morali zdeti vsem skupni in bistveni; tem bolj, ker se pravzaprav nobena generacija ne more izogniti niti tradiciji niti sredini, iz katere je zrasla. V kolikor prav naša doba zahteva še prav posebno osredotočenost vsakega misleca na specifična vprašanja, porojena v zmedeni vsakdanosti, moralnem prevrednotenju in notranji človekovi neuravnote-

posredno sodelovala pri njenem razkarjanju in ga kot najostreje in najbolj radikalno nasprotje zaprosila v tisto protislovje, ki je aprila l. 1941 dobilo svojo najbolj vidno vnanjo podobno. Njena umetnost je bila že od vsega početka aktivizirajoča in obenem estetsko brezpomembna.

S koncem revolucije nista obe generaciji dosegli le svojega cilja, temveč sta tudi razvednotili svoje vrednosti. Kar je ustvarila starejša generacija trajnega, je postalo klasika, ostalo pa se je izgubilo v pozabljenosti. Še mnogo več pa je v tem oziru utrpela generacija, ki se s sodobno Evropo ni mogla in ni hotela povezati. Njena umetnost, ki je svojačeno vzbujala zaradi svoje programske tematske nemajhno pozornost, se je pod povečevalnim steklom časa izkazala z malimi izjemami brez vrednosti.

Obe generaciji sta tudi po vojni posegli v kulturno življenje. Toda svojih idejnih in estetskih meril nista mogli prenesti in prilagoditi precej tujim razmeram. Umaknili sta se ali v neprisno, konjunkturisčno šablono, iz katere so nastajali romanj o tovarnah, pisarnah in dobrih državljanih, ali pa v izolirano osamljenost, v kateri so bila dejanja in naknadne odgovarjanje in netvorne poteze. Le prav redki ustvarjalci so znali premostiti prepad, ki jih je odločil po vojni od življenja in kljub vsem predspozicijam ustvarjajo poseči vanj.

Mlada generacija je zrasla iz povsem novih razmer, iz prevrednotenja vrednot, pomanjkanja starih vzorov, iz dvoma in iskričanja. Duševni profil mladega intelektualca se je izbrusil v vojnih in povojnih doživljajih, ki so ga silila v nenehno iskanje vrednot, ki bodo vzdržala težo in zahteva novega časa.

Povsem razumljivo je, da tolikšnih nasprotij ni mogoče uglasiti na isto struno in da je boj prav tako neizogiben kot obratun s kritičarji. Kdaj se bodo »mladi« izkazali tudi v umetniški vredni nadaljevalci tradicije slovenske kulture, je seveda vprašanje. Mislim pa, da bodo program, katerega jim pripravljajo sodobna mladopolnična esejistika in kritika najlaže uresničili tisti, ki so rasli brez predsodkov in teže racionalistične skepe. Njihova imena se že pojavljajo v areni...

Generacija kulturnih delavcev, ki je z več ali manj izdelanim programom nastopila kmalu po prvi svetovni vojni, je neposredno nadaljevala s pobudami, katere je prinesla v slovensko kulturno življenje moderna in katere bi vsaj v tem smislu najbolje označili kot evropskizacijo domače ustvarjalnosti. Z nekimi specifičnimi izpremembami, ki jih povzročila prilagojevanje, so nam namreč prav si kulturni delavci posredovali vzporedno z evropskim dogajanjem moderne ideje in literarne tokove. S tem, kar so v obdobju med obema vojnoma ustvarili, se niso izenačili z Evropo le v smislu dobe in stremljenja, temveč so nam dali vrsto del, ki so bila hkrati sodobna in trajna. Skupna točka, ki jih je vezala, je bila človekova individualna osebnost, njen pomen in njena moralna odgovornost, osebnost, ki jih je silila k moralnemu krivicanju in v imenu katere so odklanjali — na ta ali onaj način — krivicnost meščanske družbe.

Če je starejša generacija opozorila na razkroj socialnih temeljev navidez urejenega življenja pred vojno, je srednja generacija prav na koncu tudi on. Nisem in nisem se mogel domisliti, od kod vse to naskrat. Ustrahnil sem se le tega, kako bom vse to spravil v tisti krog v pesku. On pa je mirno govoril naprej, kot da oba veva že vse.

»Veš, dvajset let je že minilo in jaz sem medtem postal že...« Ze spet nekdo, ki je začel svoj nagovor »Jaz, na primer, sem že...« itd. sem pomislil.

... velik pesnik. Sicer sem bil že tudi prej, ampak to vse skupaj ni bilo nič. Moji dohodki so precej veliki.

»Tudi jaz sem se nekoč ukvarjal s tem,« sem mu odgovoril. »Da, da, napisal si celo...« »Roman,« sem znil skoraj brez daha. Ta hip sem se namreč spomnil vsega in spravil vse skupaj v logično zvezo.

»Veš, moja žena in jaz sva ves ta čas, vseh teh dvajset let mislila nate,« je govoril kar naprej. Jaz ga pa niti nisbal nisem. Mislim sem le na roman, na njegovo ženo, ki ji je bil namenjen, in je med drugimi jopicami imela tudi modro, in na sto in sto stvari izpred dvajsetih let.

»Obišel me kdaj! Recimo poturinjem, ko praznujeva z ženo dvajsetletnico poroke. Tudi druge prijateljke iz tistih časov boš našel tam. Zivis samotarso življenje kot puščavnik, ha, ha! Saj ne zameriš?«

»Čemu le,« sem rekel, se z rahlim nagibom glave na desno poslovlil in jo mahnil po slabo razsvetljeni in od dežja izprani ulici proti domu.

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

Iz albuma mladih umetnikov

Lado Danč: DOMAČIJA

Mickiewiczev večer

16. tega meseca so slavisti, s pomočjo Slavističnega društva in Slovenskega inštituta, priredili Mickiewiczev večer ob stoletnici smrti tega velikega poljskega pesnika. Program — recitacije iz pomembnejših njegovih del, deloma v poljščini, deloma v slovenskem prevodu, — ki so ga izbrali študentje sami, je poživljalo izvajanje Chopi-

novih skladb. Vse točke je komentar povezoval med seboj v strnjeno harmonično celoto. Slavnostni govor je imel Anton dr. Slodnjak. V njem je orisal življenjsko pot Adama Mickiewicza, pokazal na mesto, ki mu gre v slovenski oziroma svetovni književnosti, pokazal na tiste vrednote, ki jih je Mickiewicz dal poljskemu ljudstvu, in vsemu človeštvu.

poezije. Tu zasledimo prvi premedelov. Prvi del so predstavljala Mickiewiczeva dela. Tu srečamo znane Dialekt, Balade in romance, ep Pantadeusz, Poezije itd. Drugi del razstave so študije o pesniku in njegovem delu, ki se nadaljujejo s slovenskimi prevodi iz pesniškov

...in razstava

16. in 17. t. m. je bila v slavističnem seminarju odprta razstava ob stoletnici smrti Adama Mickiewicza. Pobudo in razstavo samo so pripravili študentje s pomočjo Slavističnega društva in Slovenskega inštituta. Razstava je bila razdeljena na več

delov. Prvi del so predstavljala Mickiewiczeva dela. Tu srečamo znane Dialekt, Balade in romance, ep Pantadeusz, Poezije itd. Drugi del razstave so študije o pesniku in njegovem delu, ki se nadaljujejo s slovenskimi prevodi iz pesniškov

poezije. Tu zasledimo prvi premedelov. Prvi del so predstavljala Mickiewiczeva dela. Tu srečamo znane Dialekt, Balade in romance, ep Pantadeusz, Poezije itd. Drugi del razstave so študije o pesniku in njegovem delu, ki se nadaljujejo s slovenskimi prevodi iz pesniškov

PETER BOŽIČ

Čopovka v vratih

Pišemo leto 1975 in od dogodkov, ki so sicer nepomembni in so minili nekako pred dvajsetimi leti, je ostal samo še medel spomin. Sem star upokojenec, ki prebiva v hiši, samotni in nekoliko izven mesta. Pod njjo so zeleni kostanj in majhen vrt z nekoliko večjim drevesom nad potjo, ki vodi pod mojim oknom v napačno smer. V pritičju je še gospodar z ženo, s katerim nimam prav nobenih pregledov.

Kadar so večeri prav pustni, me povabita na črno kavo, in takrat presedimo molče nekaj uric, dokler ne zazeha gospodar in ne zamomlja slahko noče. Nihalo na steni meri naš čas, če nam je prav ali ne. Ko od zadržega in zaradi domačnosti toplega večera ne ostane ničesar več, zganem časopis in se brez besed, samo z nagibom glave, poslovim. To so redki lepi zimski večeri, ki jih preživim v tej samotni hiši na periferiji mesta.

Poletni večeri so drugačni. Drevo pod mojim oknom je živo in se pripravlja na deževno jesen, ko bo moralo odvreči liste, če bo hotelo prestatiti zimno. Po poteh je pesek in na koncu glavne poti vrtna vrata, ki pojo, kadar jih premika veter, kot rog starega pozabljenega zapitega umetnika. Vse to je zame poljni večer, ko se

pregiba pod stopalji neizhrojena trava in se v rosi ranega jutra zopet dviga. Sedim in naslanjaču pred oknom in poslušam povprek teh starih vrtnih vrat. In na misli mi je, da je moral takrat pred dvajsetimi leti hoditi tod zapiti skladatelj z rogom in ni slutiti, da bo po toliko in toliko letih sponel tu na oknu nekdo, ki bo prisluhnil tonom in poltonom njegovega zgubljenega življenja, ki so jih vrtna vrata zbrala v popevko in si jih vtisnila v spomin. Morda je pred leti kdo prisluhnil tej popevki, a pozabil jo je tako hitro, kakor hitro je umrl. Vsakokrat, ko se je pijan in bolan vračal tod mimo, se je ustavil. In ljudje so menili, da je samo pijan. Le vrtna vrata, stara, železna in zarjavela, so vedela, kako je s to stvarjo, čeprav je veliko in veliko ljudi hodilo vsak večer tod mimo, do nasipa Ljubljaniče, kjer so še pozno v noč sklanjale vrbe v zelenkasto rjavo vodo svoje čiste liste.

Da, tako nekako je moralo biti pred leti in leti, in zdaj od vsega tega ni ostalo ničesar drugega kot spomin na razbito življenje in na šumenje reke, nedaleč od moje hiše. Ko včasih potihne tudi to, si potkuzem predstavljati njegovo podobno. Dolgo mislim nanj in na njegov svet, ki je bil veliko preširok, da bi lahko ostal cel in se ne razbil in sesul.

Ce je v moji sobi vse tako kot usode meni, na klavirju

prah, na muzici ne, stol na preprogi in še mnogo takih drobnih stvari, stopi ta zapiti skladatelj iz vrtnih vrat in sede v kot pri oknu in molči. Občutek imam, da to je človek, ki je nosil pozimi lahno poletno obleko, poleti pa težek plašč in si na sredi prometne ulice z zašiljeno vžgalico čistil nohte. Nekega večera, ko se mi je zdelo, da moram na vsak način s kom spregovoriti o čemerkoli, sem menda povprašal starca po tem.

»Da,« mi je odgovoril, »ne motite se. Res je bilo tako. Nekaj časa sem imel etut in pilico, a sem vse kar tako brez vsakega razloga zproil. Potem sem si pa pomagal z ošiljeno vžgalico. Čudno me, zakaj tudi drugi ljudje ne zapljajo takih stvari in si ne čistijo nohtov s prerezilnimi vžgalicami.«

»Čudno, čudno, zakaj ne...« Potem bje ura na katedrali tričetrt. Tedaj obstane v molku vse. Misli in vrtna vrata.

»Noč je,« si pravim, »in ljudje navadno že spijo ob tem času. Jutri pa bo že spet dan.«

»Da, da,« pravi omet, ko drsi kot neizpolnjena leta po zidu. Večer na večer je tako. Včasih stopim na vrt in tedaj se mi zdi, da to ni več skladatelj, ampak slikar, ki je nategnil čez vrt veliko platno in nanj slikal z različni barvami obzore, ki jih je že moral srečati kdaj v življenju. Začuda, kako so si podobni z mojimi, ki jih moram nositi v spominu! V pesek rše hiše, velike in sive, z dvorišči, kjer se igrajo otroci z živopisnimi kockami in jih polkuzajo sestaviti v življenje. To je sveta barva. Potem pomaka očipč v temnejšo in rše vlačje z dolgimi črnimi lasmi po zaputih beznicah, in otroci, ki so se maloprej cepeli po pesku velikih dvorišč, dobivajo v izraz starčevske poteze in včasih kdo od njih vprašuje:

»Glej jo, glej! Midva pa se odnekoč poznava. Delala si mi senco in nisem mogel sestaviti kock v živopisano svetlo sliko.«

»Neumnosti! Morda je res, morda ne. Sicer pa je vseeno. Tudi meni so stali ljudje v luči, da je padlo name samo nekaj senca,« pravi dekle v beznici.

Potem se primeta za roke in mislita, da jima je dobro. Potem zgine tudi in po travu v vrtu se vije temna črna barva izpod njegovega čopča. Rše velike vislice in po lesu se drenjajo vsi ti otroci, ki niso mogli sestaviti živopisnih kock, navzgor. Ko pridejo do kroga, skočijo vanj, nekajkrat zanihajo v njem, skočijo ven in se mirno pokopljejo. Da, to je črna barva in zdi se mi, da je ta moj zapiti slikar izgubil za vse ostale barve smisel. Dolgo časa počne to in oba primerjava te najine obzore in ugotavljava sarto to, da so isti. Kakšen umetniški kritik bi nama očital šablono in maniro. Potem mine večer in oba zaspiva. On v

vratih, jaz v naslanjaču v moji sobi.

Tako mi tečejo leta v tej hiši, ne da bi se kaj zgodilo. Imam mir in red. Predvsem red. Ko sedem v dopoldnevno na vrt v senco, risem v krog v pesku vse, kar živi z menoj. Vrata, omet, ki je padel z zidu, in še kaj.

Moj gospodar pa škropi leta na leta zeleno brajdo, da bi ohranil vsaj še za prihodnje leto nekaj jagod grozda. Včasih, ko risem v pesek krog z vsemi stvarmi, ki živijo z menoj, razmišljam tudi o tem, kako gospodar že leta in leta misli na naslednji dan, mesec in na vse letne čase. Nekoliko se mi zdi ta stvar čudna. Jaz imam premalo opravka z enim samim dnevom, da bi mi padlo na pamet, kaj bo, recimo, naslednjo pomlad. Zdi se mi, da se ne more prav ničesar več zgoditi, a ko se mi, recimo, kaj zgodi, sem neznančno presenečen in le težko spravim to novo stvar v krog v pesku. Nekaj takega se mi je, recimo, pripetilo še nedavno in precej časa je preteklo, da sem spravil vse stvari zopet v red, kot so bile. Imam navado, da grem vsak večer v kavarno. Toda samo za nekaj minut. Samo toliko, da na hitro popijem turško in tudi na hitro zginem domov. Nekega večera pa me je nekdo nenadoma počil po hrbtu.

»Glej ga, glej! Prijatelj, kaj pa ti tukaj? Ze nekaj časa se nisva videla.«

»Prijatelj, jaz te pravzgotovo ne poznam.«

»Prijatelj! Se ne spomniš? Pred dvajsetimi leti?« Umolknil sem in takoj mi je zlezal v možgane spomin na modro jopko nekega dekleta, svezanjenj potipkanih papirjev in šele

prav na koncu tudi on. Nisem in nisem se mogel domisliti, od kod vse to naskrat. Ustrahnil sem se le tega, kako bom vse to spravil v tisti krog v pesku. On pa je mirno govoril naprej, kot da oba veva že vse.

»Veš, dvajset let je že minilo in jaz sem medtem postal že...« Ze spet nekdo, ki je začel svoj nagovor »Jaz, na primer, sem že...« itd. sem pomislil.

... velik pesnik. Sicer sem bil že tudi prej, ampak to vse skupaj ni bilo nič. Moji dohodki so precej veliki.

»Tudi jaz sem se nekoč ukvarjal s tem,« sem mu odgovoril. »Da, da, napisal si celo...« »Roman,« sem znil skoraj brez daha. Ta hip sem se namreč spomnil vsega in spravil vse skupaj v logično zvezo.

»Veš, moja žena in jaz sva ves ta čas, vseh teh dvajset let mislila nate,« je govoril kar naprej. Jaz ga pa niti nisbal nisem. Mislim sem le na roman, na njegovo ženo, ki ji je bil namenjen, in je med drugimi jopicami imela tudi modro, in na sto in sto stvari izpred dvajsetih let.

»Obišel me kdaj! Recimo poturinjem, ko praznujeva z ženo dvajsetletnico poroke. Tudi druge prijateljke iz tistih časov boš našel tam. Zivis samotarso življenje kot puščavnik, ha, ha! Saj ne zameriš?«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

»Možiče in ne izgovarjajte se,« sem mu rekel. »Drogovi so prašni in jaz sem vendar človek, ki ljubi mir in red, in vsi bi morali biti taki. Da, va! To ni prav nič smešnega, zgodovinar sem pač moral povedati, da se bom pritožil na mestno upravo...«

o vplivu filma na mladino

Razmah kinematografije po iznajdbi zvočnega filma, zlasti pa pretrpetujučih obdobij družje vojne, je imelo v vrsti delov za posledico spoznanje, da je vpliv filma na gledalce, posebej na mladino, do tolikšne mere intenziven, da

napisi »Mladini pod 16 let starosti je obisk filma prepovedan«.

Približno v istem času so se izvršile pomembne spremembe tudi na področju jugoslovanske produktivne kinematografije. Tudi naša proizvodna podjetja so se »komercializirala«. Pod geslom »čim večjih filmskih dobičkov«

Decembra leta 1908 je newyorški župan G. B. Mc Clellan proglasil kinematografije za »nečista in nemoralna zabavišča«, januarja 1908 pa jih je »Chicago Tribune« imenoval »pobujsvalce mladine«, nakar so ustanovili v ZDA »National Board of Censorship of Motion Pictures«, prvi filmski zbor cenzorjev na svetu, ki so mu doslej predvajali vse filme, preden so jih smeli javno prikazovati.

Ugledni znanstveniki in filmski delavci ustanove oktobra v Beogradu »Filmološko društvo«, prvo institucijo te vrste v Jugoslaviji.

Isti mesec formira »Savet družava za staranje o deci i omladini Jugoslavije« tako imenovano Saveznu komisiju »Film i dete«, ki jo sestavljajo sodelavci različnih področij iz vseh naših republik, in ki si je določila za cilj preučevati vse probleme, ki so v zvezi s filmom in mladino ter hkrati vplivati in sodelovati z vsemi jugoslovanskimi filmskimi ustanovami.

V okviru republik ustanavljajo prav v tem času pri Svetih za prosveto in kulturo zavode za solski in poljudnoznanstveni film z namenom, film vključiti med sodobno strokovno in obče izobraževalna sredstva po naših kulturnih institucijah...

Pohod jugoslovanske kinematografije v komercializacijo ima tedaj za posledico široko družbeno dejavnost z dvojnimi ciljem: zavreti škodljive vplive komercializiranega filma in drugič, dvigniti na čim višjo stopnjo nivo filmske kulture med nami, zlasti med mladino.

Razumljivo je, da v situaciji, v kateri se je začela in se razvija dejavnost na področju preučevanja in usmerjanja vplivov filma na mladino, v položaju, ki ga karakterizirajo pravzaprav obrambni razlogi, če ni mogoče nikoli izmed nas zanesljivo odgovoriti na vrsto občin in posebej specialnih vprašanj. Tudi ne na eno izmed najbolj delikatnih, ki bi v zvezi s filmom ta zbor zanimalo:

»Kako vpliva film na formiranje odnosa mladega gledalca do zakona, do družine, in posebej, kako na etiko in estetično njegovih seksualnih odnosov ter na intenziteto in cilje njegovih seksualnih naperjenosti?«

Danes, osem let po ustanovitvi pariškega »Centra filmologije«, na to in na vrsto drugih specifičnih vprašanj še ne moremo odgovoriti ne pri nas in tudi ne v svetu bolj razvite filmologije.

Naša mnogostrana družbena dejavnost, ki ima v novejšem času za namen in cilj preučevati, izkoristiti in usmerjati vpliv filma na mladino, utegne imeti že v bližnji prihodnosti pozitivne posledice. Te posledice pa bodo po mojem mnenju stalno ogrožene vse dotlej, dokler ne bomo rešili med seboj načelnih problemov — pa čeprav še brez filmološko eksaktnih argumentov — in po njih uravnarali svojo filmsko politiko, svojo filmsko prakso.

Kakor povsod po svetu, se uveljavljata ob vprašanju vpliva filma tudi pri nas dve protislovni trditvi:

po prvi ne more noben film vplivati na gledalca negativno. Tudi na mladega gledalca ne, saj starih zgodb in epizod, ki so zunaj njegovega umskega obzorja, čuobraževalna sredstva po naših kulturnih institucijah...
Po drugi trditvi pa je sprečo dejstva, da je večina filmov plaža, prav film vir nečestnih miselnih, čustvenih in gonimskih zablodam mladih gledalcev. Filmi, ki s sadistično naslado in do nadržanosti prikazujejo popačene človeške npravi, medsebojna fizična in psihična mučenja, filmi pobojev, ropov, umorov, filmi razvrzta z dna človeškega življenja, bude v mladih gledalcih — kljub morebitnemu estetskemu »happy endu« — najhujše gone, ter jih naravnost vzgajajo za nečestna dejanja in za nečestna ravnanja.

Mislim, da se moramo odločiti za eno izmed obeh znanih in zato le v grobih potezah nakazanih stališč.

Po dvajsetih letih preučevanja problemov filmske kulture in opazovanja vplivov filmov na ljudi različne starosti v mestnem okolju, se nagibam k drugemu mnenju. Mislim namreč, da bo vsebinsko umetniško slabim filmom »odreaganje« in »očistitve« ni mogoče, in da je »očistitve« ob umetniško visoko kvalitetnem filmu s tematiko z dna človeškega življenja — med mladino mogoče samo izjemoma.

Zato mi oprostite trdo formulirano, toda zelo resnično alternativno: ali naj še naprej z levico gradimo in z desnico podiramo. Z drugimi besedami: ali naj zaradi nekaj milijonov več dobičkov-kupujemo in prikazujemo slabe filme, nato pa spet investiramo milijone v to, da bi z ustrezno terapijo in široko družbeno dejavnostjo negativne vplive slabih filmov v posameznikih in v naši družbi paralizirali?

Komu je to v prid, razen izdelovalcu slabih filmov?

Akcija naše široke začete družbene dejavnosti v smer preučevanja vplivov filma na mladino in intenzivnejšega vključevanja do brega igranega in poučnega filma v naše življenje naj bi bila zato usmerjena predvsem na naša reproductivna in produktivna filmska podjetja, ki naj bi posledje po-

Prizori, ki svietejot...

večaja spet poglavitno skrb estetsko esterskim problemom filma. S tem v zvezi bi bilo treba vplivati tudi na naš filmski tisk ter izločiti iz našega življenja iste vrste osladno in opozilno filmsko literaturo, ki zabi najposnovnejše pojme o se razumnem in je okusnem. Z moralnimi in gromnimi sredstvi naj bi podpirali nakup dobrih tujih igranih in poučnih filmov in proizvodnjo lastnih kvalitetnih filmov vseh kategorij in formatov, ki bi bili posebej prikladni starostnim stopnjam mladih gledalcev. Podpirali naj bi delo zavodov jugoslovanske in republiške kinoteke, mladinske filmske klube in vse druge organizacije in ustanove, ki se ukvarjajo s problemi filmske kulture in višanja njene ravnine med nami. To delo pa naj bi ne zajelo samo mladino, temveč tudi stareje in druge vzgojitelje, zlasti profesorje in učitelje. Mislim namreč, da bodo problemi vplivov filma na mladino tudi dotlej med nami sporni in pereči, in da jih ne bomo mogli preločiti na zadovoljivi višini, preden se odgovornosti do mladinske filmske vzgoje ne bo vedela tudi naša šola. Po mojem mnenju je čas, ko moramo resno razpravljati o uvedbi filmskega pouka vsaj v naše srednje in strokovne šole. Dokler ne bodo predstvali po naših univerzah zgodovine filma in teorije o filmski umetnosti, naj bi prevzel skrb za osnovni filmski pouk po naših srednjih šolah profesorji filozofije, pedagogike, psihologije, slavistike ali umetnostne zgodovine, ki bi se v ta namen lahko posebej izobrazili v ustreznih filmskih tečajih in seminarjih. Vse dotlej, dokler ne bo uveden v srednjo školo filmski pouk, bo problem vpliva filma na mladino komajda rešljiv. Vse dotlej, dokler naši vzgojitelji ne bodo izkoristili filma v tisti meri, v kakršni bi — spričo tolikšnega zanimanja mladih gledalcev za film — lahko izkoristili samo film, ne bo mogoče med nami dvignati filmske kulture na ustrezi nivo.

Le tako utegne biti film v naši državi in v našem nemernem času formiranja novih znanj in novih družbenih odnosov doračajočim rodovom v prid in v pobudo za novo, odraslo in polno življenje.

France Brenk

ga uradne državne cenzure ne morejo več kontrolirati v njegovi zamotani globini.

Vse bolj žgoča potreba po sistematičnem preučevanju vpliva filma na oblikovanje miselnega, čustvenega in nagonskega sveta sodobnega človeka, je dobila doslej najbolj vidni izraz ob petdesetnici kinematografije, leta 1945, ko ustanove v Franciji, »Društvo za filmološko raziskovanje«. Konec septembra 1947 pa je bil v Parizu mednarodni kongres, na katerem so si ustanovi-

filmska rubrika »Književnih novin« in lele letos nova zagrebška »Filmska revija«.

Tipično za kvaliteten filmski tisk pri nas je to, da dobre filmske rubrike in revije sporadično nastajajo in spet umirajo, medtem ko cikliska filmska plaža vztrajno živi.

Preobrat v naši kinematografiji, pred katerim bi si ne bilo modro zatiskati oči, je že zgodaj povzročil posledice, ki so bile v taki ali drugačni obliki očiten plod predstave slabega filma. Naj omenim nekaj nazornih primerov, kakršnih pozna nedvomno vsakdo izmed nas iz svoje prakse na pretek.

Ko so začeli po naših kino dvoranah spet predvajati filme o Tarzanu, je bila v dneh predejav ljubljanska relevantna postaja vnaprej pripravljena na nadpovprečno število zlomov nog in rok mladih posnemačev Tarzanovih dogodivščin, in predstava enega teh filmov na Jesenicah, je imela za posledico smrt otroka v steni Mežaklje. Filmi »divjega zahoda« so bili pobuda prenekateremu mladim gledalcev, da se je napotil v »širni svet«. Večina pobegov mladolenikov se je končala žena Rožniku ali na postaji LM pod Krimom, nekaj bolj resnih pa šele v daljinskih pristaniščih, ali v primeru mladoletnice deklice v zagrebškem hotelu.

Naš tisk in naš radio sta nas o takih in podobnih izrazitih primerih, v formi poizvedb zgolj informirala, večji del pa sta jih zamolčala.

Pred nekaj leti so me opozorili profesorji ljubljanske srednje šole na domala enako reakcijo študentov višjih razredov na film »Plinska luč«: na cinčičen, po malem sadističen odnos fantov do deklet, ki se je izražal v vrsti variant, po obnašanju in ravnanju podobnih akcijam junaka filma, Charlesa Boyera.

Ta in na stotine podobnih dejstev so imela za posledico med nami svojevrstno pozitivno reakcijo.

Jugoslovanski dnevniki in periodični tisk je začel obravnavati v vrsto plemenitih sestankov problematiko naše produktivne in reproductivne kinematografije, in se je v nekaj primerkih skilčeval na pedagoške kriterije presojanja filmov. Ravnilna filmske recenzije se je znatno zvišala, in kar je poglavitno, v protitežje vplivu filmskih magazinov in slabih filmov je uvedla vrsta naših mladinskih listov filmske rubrike, v katerih je posledje sistematično in na uresnični višini obravnavala probleme filmske kulture med nami.

V istem obdobju prično poudarjati nekateri naši filmski publicisti potrebo po filmski vzgoji, ki naj bi jo uvedli v srednje šole. Sključujejo se na stanje kinematografije pri nas, na veliko zanimanje mladine za film, ki je doslej v našem šolstvu neizkoriščeno, in pogosto citirajo znane misli, ki jih je napisal Béla Báltz za uvod v svojo »Filmsko kulturo«.

»V zadnjem času upoštevajo socialne vidike tudi na kulturnem področju. Kljub temu pa nikomur ne gade v oči, da med znanostmi, ki uče razumevati umetnost, uradno izpuščajo estetično filma... Srednješolski učbeniki govore o vseh drugih umetnostih. V njih ni poglavja o filmu. Estetike književnosti in slikarstva se uče milijoni ljudi, ki to svoje znanje komaj kdaj uporabljajo, ker ne berejo knjig in ne gledajo slik; vsak večer pa odhajajo v kino — docela izpuščajući svoji neobrazženosti. Nihče jih ni naučil, kako naj gledajo in ocenjujejo filme...«

Spričo nove situacije v jugoslovanski kinematografiji pričob beograjski »Film« izpod peresa Stevana Petroviča rezultate prve filmske ankete pri nas po osvooboditvi, ki je izšla pod naslovom »Pozitivan ili negativan uticaj filma na omladino«.

O rezultatu podobne ankete poročala leta 1953/54 v »Mladem svetu« filmski publicist Vjekko Musak in pod naslovom: »Omladina i film« ter s podnaslovom »Omladinski prikazani što više krvi, straha, erotike...« pričob Lj. Radičević v številki 1-2 letošnjih »Književnih novina« zanimive zahteve tujih pedagogov in podatke o njihovem odnosu do problema vpliva filma na mladino. — Iste avtor objavi sredi letošnjega leta prav tako v »Književnih novinah« (1.-15. avgust) pod naslovom »Zaboravljena anketa« in s podnaslovom »Gde su psiholozi i pedagogi? poročilo o anketi, ki jo je organizirala Jugoslovanska kinoteka in katere gradivo leži neizkoriščeno v njenih arhivih.«

Razmah predejavov po nadzoru nad vplivom filma na mladino doseže doslej svoj višek v drugi polovici letošnjega leta.

...ali divja sprostitost Tarzanove džungle...

...ali prijetno vzdusje mladinskega filma?

telji in člani »Centra filmologije« zastavili nalogo, znanstveno preučevati sodobno stanje filma na svetu in pa vpliv vsega, kar se v zvezi s filmom dogaja.

Potrebo po filmoloških raziskovanjih so rodile tedaj negativne posledice tiste vrste filmov, ki jim pravimo plaža in slaba filmska literatura, s kakršno preplavaljo kinematografe in kioske sodobnih mest in velenest.

KAKSNA JE SITUACIJA PRI NAS?

Tja do leta 1948-1950 so izbirale filme za odrasle in mlade jugoslovanske gledalce zvezna ter republiške komisije, sestavljene iz uglednih političnih in kulturnih delavcev. Bil je to čas dokaj strogih idejnih moralnih kriterijev in ne spominjam se filma, ki bi bil, ali ki bi ga bilo treba »prepovedati mladini«.

V omenjenih letih pa so začeli spet kolportirati po naših kinematografih filme, ki so jih izbirali po manj strogih vidikih. Podiranje za nakup in distribucijo filmov so se pričela »komercializirati«. Geslo o »ekonomski rentabilnosti filma« je komaj opazno izpodrinilo prejšnje geslo naše filmske politike, po katerem je naloga filma — »najvažnejše umetnosti« — predvsem v njegovem politično in moralno kongruktivnem vplivu na miselno čustveni in etično estetski svet našega filmskega gledalca.

Filmi, ki jim pravimo plaža, so začeli spet vdirati v naše kinematografe, in spet so se pojavili

več nikogar in tudi vsi lokalni so že bili zaprti. Hodil sem po cestah in, ko nisem več vedel, kam bi krenil, sem, kot nekdo pred dvajsetimi leti, metal dinar.

Stevilka Torej po cesti navzgor in ne navzdol. Potem sem prešvela okna. Najprej tista, ki so bila osvetljena, potem ona zatemnjena — 139... 140... Kot nekdo v moji lepi mladosti. Postal sem ves zaspan ob misli nanjo in končno, zakaj ne bi? Vsi stari ljudje imajo to pravico. Potem sem zaspal pod nekim oknom in ljudje so bili tako dobri, da so me prebudili, mi povedali, da to ni lepo in,

ko sem jim razložil, da sem takega kroga. Potem sem vzel iz kadi modro galico in polil tisti krog. Toda pesek je ostel siv in prsten. Barva se je poragubila v njem in o modri jopici ni bilo sledu. Nekajkrat sem stopil okoli vrta in se zopet vrnil nazaj. Na koncu sem pozabil, kako sem preživel naslednja dva dni. Zdi se mi, da samo ob poslušanju popevke mojega zapitega skladatelja. Ko je minilo nekaj dni, sem zvečer zavil v gostilno in zahteval pol steklenice dvakrat žgane slivovke. Bila je veliko boljša kot ona pred dvajsetimi leti.

»Ali imate steklenico s seboj?« me je vprašala natakarcica.

»Mislim, da mora imeti vsaka gostilna kakšno steklenico na zalogi, da lahko postrežejo gostu, ki zelo redko ali pa sploh nikoli ne zahaja sem.«

»Da, toda potem morate položiti kavojo.«

»Tako torej,« sem ji rekel ves nataknen. »Ali sem vam morda rekel, da tega ne bom popil tukaj? — Ne? Torej, potem se mi zdi polaganje kavčice res popolnoma nepotrebnost stvar.«

Prinesla mi je na mizo pol steklenice žganja. Popil sem samo en kozarec in naslednjega jutra sem se prebudil doma.

Sel sem zopet na vrt in pre-misljal o najnovejšem spodralja-ju. Gospodar in gospodinja sta se samo spogledala. A rekla ni-sta ničesar.

Pograbil me je obup in sele tedaj mi je padla rešilna misel v glavo. Prijatelj me je vendar povabil na kosilo. Obkekel sem najboljšo obleko, ki sem jo pre-možel. Sel sem počasi do vile, kjer je prebival s svojo ženo pesnik, veliki pesnik, ki je imel velike dohodke na mesec. P-zvonil sem, toda nihče se ni

oglasil. Rekel sem si: Radoveden sem, kdo bo dalj vtrajal. Jaz, ki ne maram še enkrat pozvoniti, ker mi je to pod častjo, ali oni, ki ne marajo na prvi znak odpreti vrat.

Stal sem nekako uro in pol pred vrati.

Potem so se nenadoma odprla in pred menoj je stala — služkinja — v zamašenem predpasniku.

»Kaj želite?« me je vprašala radovedno.

»Prišel sem na kosilo,« sem ji povedal kar brez ovinkov. »Sicer pa to ni stvar, ki bi se tikala vas, ampak le mojega prijatelja in njegove žene.«

»O, prijatelj! Mislija sva, da te ne bo, ker te ni bilo zadnjih na tisto majhno slovesnost,« in prijel je tisto žensko za roko. Najbrž sta mislila, da sem upehan, ker sem lovil sapo:

»Da, da —«

»Stopi in odloži plašč!«

Delal sem se, kot da se raz-gledujem po sobi. A videl nisem ničesar. Po mislih mi je samo brnelo, da je to tisto de-klje, ki je pred tolikimi leti še nosilo modro jopico. In da sem jo zamenjal s služkinjo.

Postal sem popolnoma miren. Niti to me ni več vznemirjalo, da sem jo najbrž z nastopom žalil. Saj je bila končno sama kriva, ali pa pesnik, veliki pe-snik z velikimi dohodki, ker se je v teh dvajsetih letih najbrž na njegov račun zredila. Jaz pri vsej tej pomoti vsekakor niser bil kriv. Vznemirjala me je spravo se ena stvar: Kam bi spravila tisto modro jopico, če bi jo poskušala obleči? Molčal sem ves čas ob tej obli. Objela me je nekakša tiha radost, ker sem vedel, da ne bom imel prav no-benih skrbi več zaradi kroga in stvari, ki jih v zadnjih dneh

nisem mogel narisati vanj in ki so po silj hotela živeti z menoj v tisti hiši na periferiji mesta. Prijatelj je govoril in govoril. Odgovarjal sem mu samo zaradi vljudnosti — »da, da.« Včasih pa se tega ne. Medtem je ves čas pogledaval na staro, dvaj-set let staro stensko uro. In ko sem se tudi jaz ozri nanjo, je rekel:

»Vidiš, to mi je pa poklonila ona za spomin na poroko.«

Zdelo se mi je, da ura škrip-lje, da so uteži zarjavle in da se ne ustavi samo zaradi tega, ker bi potem onadva najbrž premisljala o krogih, ki sta jih v teh letih napravila ta dva kazalca. Vskakemu po svoje meri čas. Moja se je naprimer usta-vila. A me to sploh ne vzne-mirja. Vem, da je vseeno, ali še kaže ure ali ne. Zadovoljen sem s tem, da vsak večer sil-šim z velike katedrale, ko tri-krat udari triletret. Koliko je pravzaprav ura ob tem času, mi je popolnoma vseeno. Ves čas sem mislil na to in samo to sem še siljal razločno z nje-govih ust, da se mu mudi, da ima sestanek na obrtni zbornici in da bo njegova žena, to se pravi moja prijateljica iz mladih let, zelo vesela, če bom ostal še nekaj časa z njo pri tem prijet-nem potemku. In potem je šel.

Sedel sem v kot pri vratih in gledal vanjo, ki je govorila o dveh temnih zvezdah. Ali veliki, drugi majhni, ki ji nista prineli ničesar lepega v življenju, ampak samo skrb in nebroj težkih ur in trenutkov.

»Veš, zdj se mi, da je bilo moje življenje zgorelo.«

V sobi je nastajal mrak. Sta- ra stenska ura je z muko sprav-ila iz sebe dva udarca.

»Pol sedem je,« sem ji rekel.

»Da, ob tem času mož navd-

no gre v kavarno. In potem se vrne šele ob enajstih, čeprav prav sak večer, da gre kam drugam.«

»Stara reč. Vsi zakonski možje po dvajsetih letih zakona odide-jo nekako ob pol sedmih v ka-varno.«

»Kako mirno govoriš o temi Kot, da to ne bi bilo nekaj ne-prijetnega.«

Hotel sem končati ta razgo-vor. Zoprno mi je bilo vse, kar je bilo v tej sobi. Razpetane knjige in razmetani zvezki. Polomljeni svinčniki in neodčisti-govoriča in zmriani lasje. Ni-sem vedel, kaj bi storil, da bi čimprej zginil od tod. Napeto sem tuhtal o tem, potem sem se nenadoma zagnal na sredo sobe in ji stopil na prst. Hotel sem, da se ujezi in me vrže skozi vrata. Toda ničesar takega se ni zgodilo. Ljubko je zav-ijala oči in zamašenih jameh in se še bolj ljubko smehljala.

»Neroden si, še vedno si ne-roden.«

Potem sem nenadoma zavpil. Samo to mi je še preostalo!

»Kaj pa modra jopica? Kje jo imaš? Ali si lahko predstavljaj, kaj bi bilo, ko bi jaz prišel v taki kuhinjski halji in v takem zamašenem predpasniku k tebi na obisk?«

»Kje je že modra jopica! Zdi se mi, da sem jo uporabila za najmlajšega za nogavice na zi-mo. Prezabal je.«

Poslovil sem se brez besede. Ko sem bil na stopnicah, sem bil kar nekako zadovoljen, da sem bil tako surov. Potem mi je postalo žal. Od dvorišnih vrat sta se pripleta dva deklica in se suvala prav do pridelja, kjer je prebival moj prijatelj s svojo ženo. Slišal sem njen glas in živčav še dolgo v njihovi pred-

sobi. Potem sem se počasi vrnil domov.

Od tega dne mi življenje teče med mojimi stoli in mizicami še bolj mirno kot doslej. Vsek večer prešedam nekaj časa v naslanjaju in poslušam popevko zapitega skladatelja v vrtnih vrstah. Veših stopim tudi na vrt. In tedaj se, kot pred tem nenavadnim dogodkom, spre-meni skladatelj v slikarja, ki nima smisla za prav ničesar drugega kot za temne barve. Razen tega pa je že tudi nekaj časa od tega, kar je umrl moj gospodar in tako živi v obeh nadstropjih samo dvoje ljudi. Vdova po gos-podarju in jaz. In od gospodar-jeve smrti je nisem nikoli več srečal na stopnicah niti kjer-koli drugje. In tudi pozikni me ne vabi več na črno kavo.

P. S.

Tako bi se pravzaprav zgodba morala končati. Toda vse to se ni zgodilo kot bi se lahko, kajti nekoga toplega poletnega večera letos, to se pravi leta tisoč devetsto petdeset in petega, ko sem sam pohajkoval po nastipu ob Ljubljanci, sem slišal nekaj krikov na pomoč. Potegnil sem nekoga iz vode in ko sem ga vprašal, če je skočil sam, mi je rekel:

»Da, sam!«

»Cemu?« sem ga spraševal naprej.

»Nekeo dekle v modri jopici se ni hotelo zmeniti zame.«

»A tako, to ni nobeno opravi-čilo!« sem rekel in sem ga sunil nazaj.

Vse drugo, kar bi se sicer pravzaprav zgodilo, če bi ga rešil, sem si izmislil sam. Sploh pa imam pri tej stvari največ zaslug jaz.

Peter Božić

ŽIVO SREBRO NAD RDEČO ČRTO

Ljudje s predavnic. Hodijo po ploščicah, kolezarijo ob nedeljah odhajajo v planine, plijejo hladno vodo, jedo pokvarjeno hrano, zbolijo. Zbolijo in ostanejo v postelji z vročino. In takrat, ko je prepozno — včasih so vrzeli in posledice nezgodne — začno razmišljati. Kaj je najtežje v življenju? Morda bi pisal o človeku, ki mi je pripovedoval pretrajano zgodbo o sovražni strojnici, o luži krvi in dvema odsekanima nogama. Dejal je, da je najlažje brez nog. Nemara ima prav. Zakaj bi ljudi spominjali na preživele strahote zadnje vojne? Morda se bom odločil za zgodbo o ženi, ki jo hranijo kot dojenčka, ker ji odmirajo živci. Strašno je brez rok in nog, težko je biti priklenjen na posteljo in imeti željo po študiju, izpitih, diplomah, pusto in dolgočasno je v bolnišnici, kliniki ali zdravilišču brez dela, prijateljev in izpitov. Govoril bom o bogastvu, ki ga slabo cenimo, o starem pregovoru, ki največje bogastvo. Zdrav človek, ki dela, ima zavest zadovoljstva in sreče. In potem? Kaj potem. Ljudje kljub temu bogastvu niso srečni.

Cesto iz množice pogovorov, slik in vtisov izstopajo primeri, na katerih se oči dalj časa zadržijo. So to slikarski razstava ali do najlepše slike, na potovanjih najlepše krajine, na plesu najboljše plesalke. Tu pred bežimi vrstami zdravilnikov, ki so to podobne bolnikov. Je prav, da o njih pišemo? Prav, zaradi odnosa do njih. Da ugotovimo kaj več kot zdravniško diagnozo in način zdravljenja.

Brdšas do dela pri vajah v dopoldanskih urah se ni utrujal. Glava ji je postopoma postajala vedno bolj težka, toda tak občutek je imela vedno, ko so se razkrajale kemične spojine. Zdjaj je pospravila in odšla, nekoliko omotična.

Po kosilu je temperatura hitro narasla. Pulz pospešen. Zafala je bruhati. Kmalu je izgubila zavest. In takrat...

Nihče ne ve povedati kaj se je zgodilo takrat. Prišlo je naglo in nepredvidljivo. V trenutku je bilo, porušeno življenje, ki je nastajalo poldrug desetletje. V popisu bolezni berem: Kap. Neke vrste embolija. Točna diagnoza se še ne da ugotoviti. Polovica telesa mrtvega, vid izgubljen.

V anamnestičnem listu nameram kliniki berem daje. Postelja številka... v sobi na koncu dolgega hodnika... Po daljšem času se je stanje nekoliko izboljšalo. Vid se postopoma vračala. Težave so, ker vztraja pri nekaj starem...

Alli je vse v redu?

pravi da je zdravje človekovo potrebno zdravljenje v tujini. Zapisov ni več. V spomnu samo pogled na posteljo v sobi bolnika, za katerega pravijo sestri, da je želela opraviti izpite, končati študij. Poleg tega še temerurni list, ki je nekoli visel na njeni postelji s kvadratno temperaturo in kvadratno prikaži. To pa za prihodnost ne pove ničesar.

Lipa pred hišo se je to poletje zgodaj razcvetela in ljudje so jo obiskali. Prvi kopali so se odhajali proti Savi. Zgoraj v planinah se je topil sneg.

Zlezel je na drevo. Spomnil se je, da ima popoldan maturo. Ni se pripravil. Preljatal je zvezke in odšel proti šoli. Uspeh: prav dober.

Jeseni se je vpisal na fakulteto. Slike prepletajo semester s semestrom, počitnice s počitnicami.

Dnevnik brigadirja. Pri delu mimen in trih. Dober tovariš. Povaljen pred zborom brigade. Bosanski pešaki, s siloviti prekriti sadovnjak. Lašva zveneti granit srebno sive barve. Nova Gorica, pogled na bodočo žico, v ozadju gorški grad, kulturni spomenik slovenske zgodovine, avto-cesta Zagreb-Beograd, dvojni posnetek, zamotivljeni pašniki in jare komarjev, železnikar z rdečo zastavo, ki spi v prašu na provizorični žezniški prosti, iztirjen vlak z gramožom. Udarnik in poštvovalen delavec.

V lahkem ritmu plavajo nad čakalnice oblaki cigaretne dima. Snop zakasnelega jesenskega sonca deli stisnjene prostore in ljudje — med njimi je več moških kot žensk — dajejo videz medle slike na filmskem platnu. Glejajo proti belem obarvanim vratom, na katerih se sveti medenasta kljuka. Imajo svoje skrbi. Zgoraj nad vrati nekaj piše. Ordinacija. Diši po zdravilih in lekarni. To je pravzaprav tisti tak znani vonj, sprva prijeten, ker je nemara vsaka sprememba za čutila prijetna, sčasoma pa postane zoprn vsiljiv in opojen.

Mladi ljudje, bleedi in sklonjeni, posedajo drug poleg drugega in gledajo proti medenasti kljuki. Posedajo s povečanim krvnim pritiskom, s telesno vročino, povečanim pulzom, oteklimi čeljustmi, bolečimi zobmi, glavobolom, z obvezano roko, posedajo in kašljajo. Čakajo... Čakajo na zdravniški pregled, na napotilo za bolnišnico, na zobozdravnika, na praške in kapijce, čakajo, da ozdravijo. Čakajo v čakalnici, nad katero plavajo oblaki cigaretne dima, ker skoraj ni prostora, da bi sedli.

Dnevnik študenta. Na predavanjih in vajah pozoren, pri izpitih blesti, dobro znanje, poznavanje strokovnih problemov, vnet zagovornik naprednejših metod v poljedelstvu. Zvečer prebira svetovne klasike. Na kad, in ne plje. V postelji je zgodaj. Visoke postave, ob nedeljah poslušal koncert v Tivoliskem parku. Kmalu bo diplomiral. Se dva izpita. Postaja suh in telesno šabi. Razpoložene izmučenega rokoborca.

Dnevnik bolnika. Včeraj so mu pripravljali, da naj gre k zdravniku. Uprta se, kar je verjetno lastno vsakemu mlademu človeku. Zakaj? Zaradi vrste pred vrstami prepričanja, da je zdrav. Bolezen opazuje tudi sosed. Domačim pripoveduje, da ni bo.an. Pljuča. Pokličejo ga na protivtuberkulozni dispanzer. Kaverna na levi strani pljuč. Hoče opraviti še zadnje izpite. Diploma brez pljuč ali zdrava pljuča?

Ozdravel bo. Tuberkuloza ni več bolezen, ki bi brez ovir kosila mlada življenja. Tukaj je pljučni oddelek ljubljanske bolnišnice. Kaj veste o tem primeru? Arhiv smo pred meseci prebrali v nove prostore.

Golnik. Svež planinski zrak prodira v bolniško sobo. Nasadi borovega in smrekovega gozda. Zdjaj pa zdaj iz tišine prodre kakšen poznan glas obiskovalca. Zdravljenje je uspešno. Bronhioskopija — metoda ključne preliskave. Zdravnik stoji ob postelji. Kmalu bo okrevaj. Večkrat se po planinski poti spusti v dolino človek z ozdravljenimi pljuči. Osmi mesec je mimo.

Se vedno mi v ušesih zveni pesem »debeljuškaste pjevalce« izpod Kaleničeve pišace, ki je večer za večerom izpopoinjevala svoj spored v umazani kavarni s pesmijo »Pljuča so mi bolna«.

In ljudje so ploskali. Ponovila je isto pesem. Nekdo je vrgel kozarec ob tle. In ljudje so zopet ploskali.

Kadar brskam po kartotekah se mi zdi to delo podobno muzejem. Koliko besed je izpisala ista pisava zdravnika za belimi vrstami na Miklošičevi cesti? Smlisla nekaterih besed ne razumem. Pred menoj leži izpisana kartoteka, ki so mi jo v kopici drugih dali, da bi si jih ogledal. Včasih se da iz slikih besed veliko razbrati. Mislim, pa, da bo najbolje, če jih prepišem. Ni slike, da bi vam lahko predstavil osebo, katere list imam v rokah. Tisti, ki jo poznam, pravijo, da je suna, visoka, blede, prijetne zunanjosti, ugaljenega vedenja in dobra študentka. Največ je podatek o boleznih. Ošpice, ošlovski kašelj; s tem se začne. Dvakrat je prebolela vnetje rebrene mreže — pleuritis exsudativa. Sklepat revmatizem. Bolezen, ki ima skoraj redno posledico. Kmalu je zbolela. Stenozis mitralis operata. Prebolela težko operacijo na srcu. Operacija, ki se je v slovenski zdravniški praksi posrečila tri, štiri krat.

Operacija na srcu. Sreče s desnim in levim predvorom in dvema prekatoma, pljučna žila, aorta in pozabili sem kaj vse so nas v šoli o srcu naučili. Menda je bilo simbolov z besedo sreče kar več. Sreče na igralnih kartah, sreče-simbol čustev, sreče-pojem življenja. Sreče, najbolj kompleksen stroj. Ko neha teči, je konec.

Prelistavam kartoteko v podolgovatem lesenem zabojčku, kjer so zapisane bolezni vseh, ki so kdajkoli prestopili prag bele sobe na Miklošičevi cesti. List zraven lista, diagnoza zraven diagnoze, bolezni zraven bolezni. V rokah mi je ostal zrnašen in izpisani list.

Primer levkemije. Pišemo leto tisoč devetsto... Danes smo napravili krvno sliko tovariša... in... ogromno nesorazmerje... in... vnetje krvnih teles. Neprimerno več levkocitov. Čez nekaj dni. Število levkocitov še vedno raste.

Pred vrati se je ustavil rešilni avto. Ljudje so ga iz radovednosti zakrili s svojimi telesi in ulica je dva dni potem govorila, da se je rešilni avto ustavil zaradi levkocitov. Sledovce rešilnega je čez noč izpral nepričakovano dež.

O levkocitih so še naprej govorili. Čedaj zdravnik na kliniki. Njihovo število se je dvignilo na 131.000. Normalen človek jih ima 4 — 7 tisoč. Nova metoda zdravljenja. Število levkocitov pada.

Mladost, ki jo preganja bolezen, bolezen, ki jo preganja medicinska znanost. Neizpročna borba, brez atomske oborožitve. Vsaka zmaga se proslavlja

bolniški list leži v lesenem zabojčku. Pred njim in za njim je dvojje lažjih obolenj.

Zlagam kartone kot raztepe-ne igrane karte po zgubljeni

Zobna ordinacija zdravstvenega fonda na Miklošičevi cesti je vedno polna pacientov — študentov in študentk

z zadovoljnim obzorem, vsak poraz s solzo.

Post scriptum. Sestra iz bele sobe na Miklošičevi mi je pred dnevi pokazala sliko, katerega krvna slika je imela 131.000 levkocitov. Hodil po ploščici in gledal v izložbo. In njegov

igr. Skušam jih postaviti na staro mesto. V čakalnici zopet čakajo. Nekeje v predavnicah so ostali prazni prostori, predavanja pa se nemoteno nadaljujejo. Roka na kljuki čakalnice, med katero plavajo oblaki cigaretne dima.

Zdravko Tomažef

ba samo uničevati... Vso noč, med spanjem in ko sem bil še buden, sem slišal rovenje ladij, vsak krič se je zarezal prav v možgane, v sredo snaj Pričakovani sem njih neuhajni ritem kot udarce, ki bodo zdaj zdaj padli po meni. Njih je treba samo uničevati! Uničevati! V vojni se je treba držati pravil, kdor se ne drži pravil ga je treba... Sedaj, morda prav sedaj, bo spet zatuli, zato je oktobar vemo, da

mi, nezadovoljen? Glej vsi ti zavajajo; koder mimo greš, gre s teboj beseda »srečno« in svetle oči se spremljajo, dokler se ne izgubi v daljavo! Tudi njih želja gre s teboj; čutiš to in moč ti daje. In vendar — zavidaj jim njih mir, njih klop ob vratih, kjer lahko sedijo in strme v zvezde predno odidejo spat. Zavidaj jim njih mirno vsakdanost; oni tebi zavidajo viharo svobodo! Sveda in širna poboja ledu se tope v čarobni luči. Nobeno okno ni ostalo svetlo v vasi, noben pes ni več zalajal, lese so bile zaprte.

Reportaža o Primorskem? Pred mesecem sem bil tam. Vas zanimajo Goranci, ki hodijo v Solkan klobase jest in mero nakupovat. Morda gostozelena Soba in velika radost, ki napolni avto-bus, ko se spušta iz zasnežene Posojane v svetlo in mlo Vipavko dolino. Da, lepa tema bi bila: Sv. Krži vipavski. Škoda, da ni v nem o njegovi zgodovini. Ne-koč je bilo to mestce z gradom; sedaj so ruševine, očne zapuščene ulice; oddaljeni, odsotni človeški obrazi, vikljenjeni v to kamenje; ta resnoba je za njih preklestvo, za nas zanimivost; navdušeni smo, fotografiramo; a prodreti globlje v njih vsakdanost? Naj vam pišem o Baški grazi in o Tolminu, ki sem ga vzljubil, morda zaradi miru, ki ni zloben; ali o Kobariču, ki se mi zdi kot zadnja postaja pred nekimi daljimi potovanjem. Vse to je toliko nepomembno in malenkostno in je sonce in dah morja, ki veje ob Solj navzgor, je tisto, kar nas razburja, zanes.

Toda Ohred vsekakor; o tem vam lahko napišem mnogo; zgodovinskih in drugih zanimivosti. Starinske stavbe; trdnjave in cerkve, krassen (Glej turistični vo-

skozi gostoto — in v snu ne ver-amemo, da so to ladje, temveč nekaj drugega, sračnega. Velik meč je, ki vsi nad teboj, nad vsakim živim; niha se ta nož in grozi. Zdjaj bo udarilo — s kopitom, bičem, pestjo! Sedaj — vsak čas se lahko zmlejejo v nčevnem prah, ker boj z armado ni časten! Nož visi nad belim, svežim snegom na Alpah, nad rdečkasto in zlorjavno barvo Lüneburga; tudi v Hamburgu je jesen, oktobar; zato! To so stvari, ki se nam zde, ki jih občutimo, a pišati članek o tem je bolj kočljivo; napišete razpravo, analizirate?

Zelo lepa reportaža bi bila, če bi pisal o tisti lepi alpski belini ob Salzachu, ki je podnevi vsa nedeljska, potopljena v pijano melanholijo; zvonov; ponči pa vsa pogreznjena v črno temnobo z rdečimi, sinje svetlimi ledenimi zidovi. Nekoli v maju sem šoto-ri v tej dolini; sam. Cas je bil že, da se popotnik ustavi in pri-

je tudi jesen, ker je ura šest. vemo da je večer. Samo luči v stanovanjih so še, reklame v barvah, avtomobili na vlažnih križcih in krič veselje. In kar je najstrašnejše — tuljenje ladij na Elbu. Strašna glasba v meglenih nočeh. Rjovenje. No, že tega bi se dalo kaj narediti; uvod je že — se glavni dodatek, še »špica« teme; morda kaj o St. Pauliju, o tisti svatvi v ulici Velike Svobode kjer lahko za nekaj minut gledaš ne- navaden rokoboj — na ringu je debela plast umetnega (hijzen-skegal) blara in lahko si misli-te, kako izgledajo lepa, goša tele-sa, ki se valjajo v »higienici«. In kot je na vseh spektaklih ob ringu, je tudi tu publika najbolj zanimiva — kakšno navdušenje, kakšna vznemirjenost, a niti ene sa- me, edine grimase, ki bi pomenila »fuj!« Da, danes, ko se veliko poro- o Nemčiji, bi bilo zanimivo morda samo za dokumentacijo, napi-sati spis o tistih nemških dijakih, s katerimi sem prenočeval v sobi miadnškega doma. Razgovor je stvar, ki se uregne bogato razra- sti in ko po eni uri govorimo o logaritmih, ne vemo več, da smo pričeli razgovor z vprašanjem: Kakšno bo jutri vreme? Tako je bilo tudi sedaj, vendar bolj — če hočete — ilustrativno. Potniška ladja je drsela spodaj med doki, silhueta v megli; nekaj ležečih lu-či... So — dvesto — tristo — več; koliko potnikov lahko vkr-ace nanno? so ugibali dijaki. Ne- komu je oče pripovedal, da so jih med vojno, ko so jih vozili v Afriko, srpali po tisoč in več v tako ladjo. Afrika je bila magič- na beseda, ki je speliata razgovor na potovanja, ki so tako draga, dandanes. In v vojni so naši »stari« videli toliko krajev, novih dežel. Potem so pričeli zovo-riti o vojni, o usodni temi. Pe- klensko nerad sem jih poslušal; obrisal sem orosena stekla na ok- naj in trmel v meglo — le nekaj luči je gorelo nad pristaniščem; to so tiste najmočnejše; ostale je vlaga vsrkala. Dijaki so neumi- leno govorili dalje — o ljudeh, ki so bili v vojni; o tem da je vojna dobra šola za življenje. Moj oče je bil pogosto v boju s parizani. V Ukrajini. Ni izgubil živcev. Strašne stvari je pravil; in fotografije, ki jih je prinesel... Armada, ki se bori proti ar- madi, se drži pravil, boji je ča- stni, pošten. Proti civilistom se armada ne sme boriti, njih je tre-

da samo uničevati... Vso noč, med spanjem in ko sem bil še buden, sem slišal rovenje ladij, vsak krič se je zarezal prav v možgane, v sredo snaj Pričakovani sem njih neuhajni ritem kot udarce, ki bodo zdaj zdaj padli po meni. Njih je treba samo uničevati! Uničevati! V vojni se je treba držati pravil, kdor se ne drži pravil ga je treba... Sedaj, morda prav sedaj, bo spet zatuli, zato je oktobar vemo, da

mi, nezadovoljen? Glej vsi ti zavajajo; koder mimo greš, gre s teboj beseda »srečno« in svetle oči se spremljajo, dokler se ne izgubi v daljavo! Tudi njih želja gre s teboj; čutiš to in moč ti daje. In vendar — zavidaj jim njih mir, njih klop ob vratih, kjer lahko sedijo in strme v zvezde predno odidejo spat. Zavidaj jim njih mirno vsakdanost; oni tebi zavidajo viharo svobodo! Sveda in širna poboja ledu se tope v čarobni luči. Nobeno okno ni ostalo svetlo v vasi, noben pes ni več zalajal, lese so bile zaprte.

Reportaža o Primorskem? Pred mesecem sem bil tam. Vas zanimajo Goranci, ki hodijo v Solkan klobase jest in mero nakupovat. Morda gostozelena Soba in velika radost, ki napolni avto-bus, ko se spušta iz zasnežene Posojane v svetlo in mlo Vipavko dolino. Da, lepa tema bi bila: Sv. Krži vipavski. Škoda, da ni v nem o njegovi zgodovini. Ne-koč je bilo to mestce z gradom; sedaj so ruševine, očne zapuščene ulice; oddaljeni, odsotni človeški obrazi, vikljenjeni v to kamenje; ta resnoba je za njih preklestvo, za nas zanimivost; navdušeni smo, fotografiramo; a prodreti globlje v njih vsakdanost? Naj vam pišem o Baški grazi in o Tolminu, ki sem ga vzljubil, morda zaradi miru, ki ni zloben; ali o Kobariču, ki se mi zdi kot zadnja postaja pred nekimi daljimi potovanjem. Vse to je toliko nepomembno in malenkostno in je sonce in dah morja, ki veje ob Solj navzgor, je tisto, kar nas razburja, zanes.

Toda Ohred vsekakor; o tem vam lahko napišem mnogo; zgodovinskih in drugih zanimivosti. Starinske stavbe; trdnjave in cerkve, krassen (Glej turistični vo-

skozi gostoto — in v snu ne ver-amemo, da so to ladje, temveč nekaj drugega, sračnega. Velik meč je, ki vsi nad teboj, nad vsakim živim; niha se ta nož in grozi. Zdjaj bo udarilo — s kopitom, bičem, pestjo! Sedaj — vsak čas se lahko zmlejejo v nčevnem prah, ker boj z armado ni časten! Nož visi nad belim, svežim snegom na Alpah, nad rdečkasto in zlorjavno barvo Lüneburga; tudi v Hamburgu je jesen, oktobar; zato! To so stvari, ki se nam zde, ki jih občutimo, a pišati članek o tem je bolj kočljivo; napišete razpravo, analizirate?

Zelo lepa reportaža bi bila, če bi pisal o tisti lepi alpski belini ob Salzachu, ki je podnevi vsa nedeljska, potopljena v pijano melanholijo; zvonov; ponči pa vsa pogreznjena v črno temnobo z rdečimi, sinje svetlimi ledenimi zidovi. Nekoli v maju sem šoto-ri v tej dolini; sam. Cas je bil že, da se popotnik ustavi in pri-

je tudi jesen, ker je ura šest. vemo da je večer. Samo luči v stanovanjih so še, reklame v barvah, avtomobili na vlažnih križcih in krič veselje. In kar je najstrašnejše — tuljenje ladij na Elbu. Strašna glasba v meglenih nočeh. Rjovenje. No, že tega bi se dalo kaj narediti; uvod je že — se glavni dodatek, še »špica« teme; morda kaj o St. Pauliju, o tisti svatvi v ulici Velike Svobode kjer lahko za nekaj minut gledaš ne- navaden rokoboj — na ringu je debela plast umetnega (hijzen-skegal) blara in lahko si misli-te, kako izgledajo lepa, goša tele-sa, ki se valjajo v »higienici«. In kot je na vseh spektaklih ob ringu, je tudi tu publika najbolj zanimiva — kakšno navdušenje, kakšna vznemirjenost, a niti ene sa- me, edine grimase, ki bi pomenila »fuj!« Da, danes, ko se veliko poro- o Nemčiji, bi bilo zanimivo morda samo za dokumentacijo, napi-sati spis o tistih nemških dijakih, s katerimi sem prenočeval v sobi miadnškega doma. Razgovor je stvar, ki se uregne bogato razra- sti in ko po eni uri govorimo o logaritmih, ne vemo več, da smo pričeli razgovor z vprašanjem: Kakšno bo jutri vreme? Tako je bilo tudi sedaj, vendar bolj — če hočete — ilustrativno. Potniška ladja je drsela spodaj med doki, silhueta v megli; nekaj ležečih lu-či... So — dvesto — tristo — več; koliko potnikov lahko vkr-ace nanno? so ugibali dijaki. Ne- komu je oče pripovedal, da so jih med vojno, ko so jih vozili v Afriko, srpali po tisoč in več v tako ladjo. Afrika je bila magič- na beseda, ki je speliata razgovor na potovanja, ki so tako draga, dandanes. In v vojni so naši »stari« videli toliko krajev, novih dežel. Potem so pričeli zovo-riti o vojni, o usodni temi. Pe- klensko nerad sem jih poslušal; obrisal sem orosena stekla na ok- naj in trmel v meglo — le nekaj luči je gorelo nad pristaniščem; to so tiste najmočnejše; ostale je vlaga vsrkala. Dijaki so neumi- leno govorili dalje — o ljudeh, ki so bili v vojni; o tem da je vojna dobra šola za življenje. Moj oče je bil pogosto v boju s parizani. V Ukrajini. Ni izgubil živcev. Strašne stvari je pravil; in fotografije, ki jih je prinesel... Armada, ki se bori proti ar- madi, se drži pravil, boji je ča- stni, pošten. Proti civilistom se armada ne sme boriti, njih je tre-

da samo uničevati... Vso noč, med spanjem in ko sem bil še buden, sem slišal rovenje ladij, vsak krič se je zarezal prav v možgane, v sredo snaj Pričakovani sem njih neuhajni ritem kot udarce, ki bodo zdaj zdaj padli po meni. Njih je treba samo uničevati! Uničevati! V vojni se je treba držati pravil, kdor se ne drži pravil ga je treba... Sedaj, morda prav sedaj, bo spet zatuli, zato je oktobar vemo, da

mi, nezadovoljen? Glej vsi ti zavajajo; koder mimo greš, gre s teboj beseda »srečno« in svetle oči se spremljajo, dokler se ne izgubi v daljavo! Tudi njih želja gre s teboj; čutiš to in moč ti daje. In vendar — zavidaj jim njih mir, njih klop ob vratih, kjer lahko sedijo in strme v zvezde predno odidejo spat. Zavidaj jim njih mirno vsakdanost; oni tebi zavidajo viharo svobodo! Sveda in širna poboja ledu se tope v čarobni luči. Nobeno okno ni ostalo svetlo v vasi, noben pes ni več zalajal, lese so bile zaprte.

Reportaža o Primorskem? Pred mesecem sem bil tam. Vas zanimajo Goranci, ki hodijo v Solkan klobase jest in mero nakupovat. Morda gostozelena Soba in velika radost, ki napolni avto-bus, ko se spušta iz zasnežene Posojane v svetlo in mlo Vipavko dolino. Da, lepa tema bi bila: Sv. Krži vipavski. Škoda, da ni v nem o njegovi zgodovini. Ne-koč je bilo to mestce z gradom; sedaj so ruševine, očne zapuščene ulice; oddaljeni, odsotni človeški obrazi, vikljenjeni v to kamenje; ta resnoba je za njih preklestvo, za nas zanimivost; navdušeni smo, fotografiramo; a prodreti globlje v njih vsakdanost? Naj vam pišem o Baški grazi in o Tolminu, ki sem ga vzljubil, morda zaradi miru, ki ni zloben; ali o Kobariču, ki se mi zdi kot zadnja postaja pred nekimi daljimi potovanjem. Vse to je toliko nepomembno in malenkostno in je sonce in dah morja, ki veje ob Solj navzgor, je tisto, kar nas razburja, zanes.

Toda Ohred vsekakor; o tem vam lahko napišem mnogo; zgodovinskih in drugih zanimivosti. Starinske stavbe; trdnjave in cerkve, krassen (Glej turistični vo-

skozi gostoto — in v snu ne ver-amemo, da so to ladje, temveč nekaj drugega, sračnega. Velik meč je, ki vsi nad teboj, nad vsakim živim; niha se ta nož in grozi. Zdjaj bo udarilo — s kopitom, bičem, pestjo! Sedaj — vsak čas se lahko zmlejejo v nčevnem prah, ker boj z armado ni časten! Nož visi nad belim, svežim snegom na Alpah, nad rdečkasto in zlorjavno barvo Lüneburga; tudi v Hamburgu je jesen, oktobar; zato! To so stvari, ki se nam zde, ki jih občutimo, a pišati članek o tem je bolj kočljivo; napišete razpravo, analizirate?

Zelo lepa reportaža bi bila, če bi pisal o tisti lepi alpski belini ob Salzachu, ki je podnevi vsa nedeljska, potopljena v pijano melanholijo; zvonov; ponči pa vsa pogreznjena v črno temnobo z rdečimi, sinje svetlimi ledenimi zidovi. Nekoli v maju sem šoto-ri v tej dolini; sam. Cas je bil že, da se popotnik ustavi in pri-

je tudi jesen, ker je ura šest. vemo da je večer. Samo luči v stanovanjih so še, reklame v barvah, avtomobili na vlažnih križcih in krič veselje. In kar je najstrašnejše — tuljenje ladij na Elbu. Strašna glasba v meglenih nočeh. Rjovenje. No, že tega bi se dalo kaj narediti; uvod je že — se glavni dodatek, še »špica« teme; morda kaj o St. Pauliju, o tisti svatvi v ulici Velike Svobode kjer lahko za nekaj minut gledaš ne- navaden rokoboj — na ringu je debela plast umetnega (hijzen-skegal) blara in lahko si misli-te, kako izgledajo lepa, goša tele-sa, ki se valjajo v »higienici«. In kot je na vseh spektaklih ob ringu, je tudi tu publika najbolj zanimiva — kakšno navdušenje, kakšna vznemirjenost, a niti ene sa- me, edine grimase, ki bi pomenila »fuj!« Da, danes, ko se veliko poro- o Nemčiji, bi bilo zanimivo morda samo za dokumentacijo, napi-sati spis o tistih nemških dijakih, s katerimi sem prenočeval v sobi miadnškega doma. Razgovor je stvar, ki se uregne bogato razra- sti in ko po eni uri govorimo o logaritmih, ne vemo več, da smo pričeli razgovor z vprašanjem: Kakšno bo jutri vreme? Tako je bilo tudi sedaj, vendar bolj — če hočete — ilustrativno. Potniška ladja je drsela spodaj med doki, silhueta v megli; nekaj ležečih lu-či... So — dvesto — tristo — več; koliko potnikov lahko vkr-ace nanno? so ugibali dijaki. Ne- komu je oče pripovedal, da so jih med vojno, ko so jih vozili v Afriko, srpali po tisoč in več v tako ladjo. Afrika je bila magič- na beseda, ki je speliata razgovor na potovanja, ki so tako draga, dandanes. In v vojni so naši »stari« videli toliko krajev, novih dežel. Potem so pričeli zovo-riti o vojni, o usodni temi. Pe- klensko nerad sem jih poslušal; obrisal sem orosena stekla na ok- naj in trmel v meglo — le nekaj luči je gorelo nad pristaniščem; to so tiste najmočnejše; ostale je vlaga vsrkala. Dijaki so neumi- leno govorili dalje — o ljudeh, ki so bili v vojni; o tem da je vojna dobra šola za življenje. Moj oče je bil pogosto v boju s parizani. V Ukrajini. Ni izgubil živcev. Strašne stvari je pravil; in fotografije, ki jih je prinesel... Armada, ki se bori proti ar- madi, se drži pravil, boji je ča- stni, pošten. Proti civilistom se armada ne sme boriti, njih je tre-

da samo uničevati... Vso noč, med spanjem in ko sem bil še buden, sem slišal rovenje ladij, vsak krič se je zarezal prav v možgane, v sredo snaj Pričakovani sem njih neuhajni ritem kot udarce, ki bodo zdaj zdaj padli po meni. Njih je treba samo uničevati! Uničevati! V vojni se je treba držati pravil, kdor se ne drži pravil ga je treba... Sedaj, morda prav sedaj, bo spet zatuli, zato je oktobar vemo, da

mi, nezadovoljen? Glej vsi ti zavajajo; koder mimo greš, gre s teboj beseda »srečno« in svetle oči se spremljajo, dokler se ne izgubi v daljavo! Tudi njih želja gre s teboj; čutiš to in moč ti daje. In vendar — zavidaj jim njih mir, njih klop ob vratih, kjer lahko sedijo in strme v zvezde predno odidejo spat. Zavidaj jim njih mirno vsakdanost; oni tebi zavidajo viharo svobodo! Sveda in širna poboja ledu se tope v čarobni luči. Nobeno okno ni ostalo svetlo v vasi, noben pes ni več zalajal, lese so bile zaprte.

Reportaža o Primorskem? Pred mesecem sem bil tam. Vas zanimajo Goranci, ki hodijo v Solkan klobase jest in mero nakupovat. Morda gostozelena Soba in velika radost, ki napolni avto-bus, ko se spušta iz zasnežene Posojane v svetlo in mlo Vipavko dolino. Da, lepa tema bi bila: Sv. Krži vipavski. Škoda, da ni v nem o njegovi zgodovini. Ne-koč je bilo to mestce z gradom; sedaj so ruševine, očne zapuščene ulice; oddaljeni, odsotni človeški obrazi, vikljenjeni v to kamenje; ta resnoba je za njih preklestvo, za nas zanimivost; navdušeni smo, fotografiramo; a prodreti globlje v njih vsakdanost? Naj vam pišem o Baški grazi in o Tolminu, ki sem ga vzljubil, morda zaradi miru, ki ni zloben; ali o Kobariču, ki se mi zdi kot zadnja postaja pred nekimi daljimi potovanjem. Vse to je toliko nepomembno in malenkostno in je sonce in dah morja, ki veje ob Solj navzgor, je tisto, kar nas razburja, zanes.

Toda Ohred vsekakor; o tem vam lahko napišem mnogo; zgodovinskih in drugih zanimivosti. Starinske stavbe; trdnjave in cerkve, krassen (Glej turistični vo-

skozi gostoto — in v snu ne ver-amemo, da so to ladje, temveč nekaj drugega, sračnega. Velik meč je, ki vsi nad teboj, nad vsakim živim; niha se ta nož in grozi. Zdjaj bo udarilo — s kopitom, bičem, pestjo! Sedaj — vsak čas se lahko zmlejejo v nčevnem prah, ker boj z armado ni časten! Nož visi nad belim, svežim snegom na Alpah, nad rdečkasto in zlorjavno barvo Lüneburga; tudi v Hamburgu je jesen, oktobar; zato! To so stvari, ki se nam zde, ki jih občutimo, a pišati članek o tem je bolj kočljivo; napišete razpravo, analizirate?

Zelo lepa reportaža bi bila, če bi pisal o tisti lepi alpski belini ob Salzachu, ki je podnevi vsa nedeljska, potopljena v pijano melanholijo; zvonov; ponči pa vsa pogreznjena v črno temnobo z rdečimi, sinje svetlimi ledenimi zidovi. Nekoli v maju sem šoto-ri v tej dolini; sam. Cas je bil že, da se popotnik ustavi in pri-

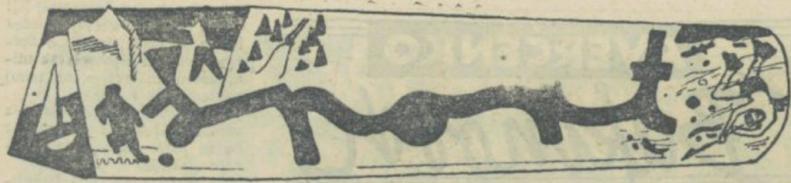
RIM V TREH DNEH

Potovanje v Italijo vedno predstavlja poseben mik. Zato ni čudno, če sem se potovanja v Rim posebno veselil. Ko se pripravljam pisati o vsem tem, kar smo videli in pregledujem svoje zapiske se ne morem odločiti ali bi vam pripovedoval o nešteti spomenikih, slikah in razvalinah, ki sem si jih pod strokovni m vodstvom Putnikovih uslužbenecv dodobra ogledal, ali bi raje napisal nekaj stavkov o tem, kako živo v Italiji študentje, dijaki in drugi mladi ljudje. Mislim, da bo bolje, če se odločim za drugo.

Putnikov avtobus je udobna stvar, kajti če imaš tako prevozno sredstvo si lahko mnogo več ogledaš, kot če moraš hoditi peš od ene zgodovinske znamenitosti do druge. Toda v Padovi nam ni veliki avtobus prav nič pomagal. Ceste v tem starinskem italijanskem mestu so namreč tako ozke, da je pro-met skoraj nemogoč. Zato smo se odločili za eno uru postanka, da bi si vsaj površno ogledali dve največji znamenitosti tega mesta: Univerzo in Antonovo baziliko. Jaz sem se seveda odločil za univerzo, ki sodi med najstarejše v Evropi. V Italiji je starejša le univerza v Bologni.

Bili smo nemalo začudenj, ko smo po nekaj metrov široki ulici, seveda s pomočjo policije, kajti ulice so tako zavite, da se nikakor ne moreš znajti, obstali pred moderno stavbo z napisom Univerza. Kmalu smo si bili na jasnem, da so univerze restavrirali, kajti ko smo stopili skozi lahčna vrata na dvorišče, smo lahko opazili številne strebe in seveda nezgodne vodnjak, se pravi, prve znake zgodovine. Na levi torej moderna stavba s prekrasnimi predavnicami, veliko knjižnico in zgodovinskimi inštituti, na desni pa dokaj dobro ohranjeno postopje stare univerze. Povedali so nam, da v Padovi študirajo študentje iz vsega sveta, saj je tu ena najbolj znanih fakultet za humanistične vede.

Seveda je univerza tudi iz turističnega pogleda privlačna ob- jekt, kjer se mnogi tuji navdušujejo nad posreč

Anketa tribune o najboljši sekciji Olympie

POKAL DOBE PLANINCI

Med najboljšimi so še košarkarji, odbojkarji in smučarji

Kakor vsako leto, tako smo tudi letos za konec leta izvedli anketo, katera je najboljša sekcija športnega društva Olympie. Sistem ankete je to pot malo drugačen kot lani. Lansko leto smo izbrali najboljšo sekcijo tako, da so glasovali vsi predstavniki klubov in sekcij. Letos pa smo izbrali le 10 ljudi, ki pa niso direktno povezani z delom sekcij, a imajo klub temu natančno vpogled v njihovo delo. Sodelovali so: dr. Pretnar, predsednik Olympie, tov. Stepišnik, direktor Inštituta za telesno vzgojo, tov. Korče, predsednik tehničnega odbora Olympie, tov. Beznik, referent za mednarodne zadeve SD Olympie, tov. Lavrič, tajnik Olympie, tov. Štemberger, član UO Olympie, tov. Mikuž, član UO Olympie, tov. Špacapan, predstavnik Zveze študentov, tov. Zlajpah, športni urednik Tribune, ter tov. Lužnik, podpredsednik UO Olympie.

Rezultati ankete so: 1. Planinsko društvo Univerza 60 točk, 2. Košarkarski klub Olympia 30 točk, 3. Odbojgarski klub Olympia 10 točk. V kratkem prinašamo izjave anketirancev.

DR. PRETNAR, predsednik Olympie

Teško je reči, katera sekcija oziroma klub našega športnega društva Olympie je najboljši. Naj navedem nekaj primerov. Po znanih uspehih je najboljša košarkarska ekipa, po borbenosti ženska odbojgarska vrsta, ki je dosegla I. mesto v slovensko-hrvaški ligi in se s tem kvalificirala za I. zvezno ligo, po tovarštvu pa planinci in šahisti. Lepe uspehe so dosegli tudi judoisti in strelška družina. Pri delu posameznega kluba je veliko odvisno od tega, s kakšnimi sredstvi razpolaga. Pravilo je namreč, da je tisti, ki ima več denarja, tudi boljši. Tako se ima n. pr. košarkarski klub v veliki meri zahvaliti za svoje uspehe temu, da ima lastno igrišče in razmeroma ugodno finančno stanje. Ob tej priložnosti naj še enkrat poudarim, da je naše društvo precej pridobilo na množičnosti, vendar kaj nam pomaga, če ni prostorov. Konec koncev se mi zdi, da je košarkarski klub le največji storičar za popularizacijo študentskega športa in zato po mojem mnenju zasluži prvo mesto.

TOV. STEPIŠNIK, direktor Inštituta za telesno vzgojo

Po mojem mnenju so študentje košarkarji največ storičarji v pogledu množičnosti, ki je, kot je znano, glavni cilj športnega društva Olympie. Če k temu dodamo še to, da so košarkarji dosegli lep uspeh tudi pri tekmovalnih in da imajo med študenti največ prijateljev, je vsakoravno prav, če jim prisodim prvo mesto v naši anketi. Pripominjam pa naj, da nisem posebno zadovoljen z disciplino med članstvom samim. Če bodo uredili še to vprašanje, potem bomo z delom tega kluba res lahko zadovoljni. Poleg košarkarjev bi veljalo omeniti še solidno delo planincev in odbojkarjev.

TOV. LUŽNIK, podpredsednik Olympie

Nič ne dvomim, da so planinci tisti, ki zaslužijo v naši

TOV. ŠTEMBERGER, član UO Olympie

Najboljši klub pri Olympiji je košarkarski, vendar moram takoj v začetku pripomniti, da članstvu manjka discipline. Zelo pa cenim njihove uspehe pri tekmovalju in seveda še posebno delo z mladino. Košarkarji Olympie so nosili našo zastavo doma in na tujem in so brez dvoma širili ugled našega športnega društva. Poleg njih bi pohvaliti še smučarje, ki so zelo vztrajni pri svojem delu in imajo zelo majhne zahteve, skratka, lahko bi rekli, da najbolj idealno gledajo na šport.

TOV. KORČE, predsednik tehničnega odbora Olympie

Kolikor sem se v časovno kratkem obdobju delovanja v društvu Olympie spoznal z razmerami društva, odgovarjam na vašo anketo sledeče: Društvo ima 10 samostojnih klubov in sekcij. Odgovoriti, kateri od teh je najboljši, ni lahko. Kot predsednik tehničnega odbora, ki mora imeti pregled nad vsemi klubi, gledam na postavljena vprašanja takole: 1. vsak klub mora pri svojem delu izpolnjevati naloge in stremeti za skupnimi cilji matičnega društva. To so vzgojno-moralni, etični in politični; 2. organizacijska oblika obstoječih klubov; 3. materialno-financiarni plat kluba; 4. strokovni kader

TOV. KORČE, predsednik tehničnega odbora Olympie

Kolikor sem se v časovno kratkem obdobju delovanja v društvu Olympie spoznal z razmerami društva, odgovarjam na vašo anketo sledeče:

TOV. KORČE, predsednik tehničnega odbora Olympie

Kolikor sem se v časovno kratkem obdobju delovanja v društvu Olympie spoznal z razmerami društva, odgovarjam na vašo anketo sledeče:

TOV. KORČE, predsednik tehničnega odbora Olympie

Kolikor sem se v časovno kratkem obdobju delovanja v društvu Olympie spoznal z razmerami društva, odgovarjam na vašo anketo sledeče:

TOV. BEZNIK VLADO, referent za mednarodne zadeve pri Olympiji

Planinsko društvo »Univerza« je dober kolektiv, članj so dobri študentje, njihovo delo je solidno in slovi kot dobro organizirano. Splošno mnenje je, da je planinsko društvo »Univerza« najboljša planinsko društvo v Sloveniji. Delo PDU se odraža predvsem v množičnosti, saj je to sekcija, ki ima največ članov. Prireja največ akcij, ki so namenjene študentom. V mislih imam planinske izlete in smučarske tečaje. Pohvaliti velja tudi strelce in košarkarje, vendar mislim, da je planinsko društvo najboljše.

TOV. MIKUŽ, član UO Olympie

Odlotil sem se za Planinsko društvo, ki po mojem mnenju najbolj zasluži pokal našega lista. Planinci so največ prispevali za razširitev športa na univerzi. Imeli so celo vrsto predavanj, smučarskih tečajev, dobro so organizirali orientacijski tek, kar vse dokazuje, da je njihova organizacija res trdna. Zelo dobro je delal tudi odbojgarski klub, vendar mislim, da uspehom planincev ni nihče dosegel.

TOV. LAVRIČ, tajnik Olympie

Najboljša organizacijska enota v Olympiji je nedvomno planinsko društvo »Univerza«. Glede na druga planinska društva v Sloveniji bi lahko rekli, da je najboljša. Sodelovanje Planinskega društva z upravnim odborom Olympie je odlično, društvo predstavlja našo najmočnejšo sekcijo, njihovo delo, od predavanj do planinskih, alpinističnih in smučarskih tečajev, je bilo skozi vse leto zelo dobro.

TOV. ŠPACAPAN, predstavnik Zveze študentov

Košarkarji so sicer priljubljen klub, na tekmah imajo mnogo gledalcev, med študenti veliko stevilo prijateljev, toda v svojem klubu so imeli nekaj primerov nediscipline in jim zato ne morem prisoditi prvega mesta. Planinci so po mojem mnenju tisti, ki naj dobe vaš pokal.

TOV. ZLAJPAH, športni urednik »Tribune«

Bi sem na mnogih študentskih prireditvah in venomer presojam, kako je ena ali druga organizirana. Orientacijski tek, ki so ga priredili planinci za člane vseh jugoslovanskih univerz, je bil brez dvoma ena najboljših prireditev, kar sem jih videl. Se posebej velja omeniti, da so bili pogoji za prireditev izredno slabi. V prid planincem je tudi dejstvo, da so pravzaprav glavni pobudniki smučanja na naši univerzi, saj imajo vsako zimo v našem kočo na Kofcah, kjer prirejajo smučarske tečaje. Če k vsemu temu pridamo še množico izletov, predavanj in tečajev, lahko rečem da je PDU v minulih sezonah zaslužnejši.

STUDENSKO ŠPORTNO DRUŠTVO SE BORI ZA PROSTORE

SOS OLYMPIE

V ŠPORTNEM DRUŠTVU OLYMPIA SO PRED NEDAVNIM ZACELI Z DELOM S SREDNJEŠOLSKO MLADINO. KOT SREDNJEŠOLEC IŠČE CLOVEK TISTO TORISCE, KAMOR BO USMERIL SVOJE DELOVANJE. RAZVOJ CLOVEKA TERJA V TEH LETIH, KO JE DIJAK V VIŠJIH RAZREDIH GIMNAZIJE, SPROSTITVE ENERGIJE. ALI NI NAJLEPŠE, ČE SE TA ENERGIJA SPROSCA PRI ŠPORTU? NA UNIVERZO NAJ POTEKAM PRIHAJAJO ZVEČ ALI MANJ ŠPORTNO OPREDELJENI LJUDEJE, ZAINTERESIRANI ZA TELESNO VZGOJO. SEZNANJENI Z OSNOVNIMI POJMI V DOLOČENIH ŠPORTNIH PANOGAH IN FIZIČNO PRAVILNO OBLIKOVANI. VSE TO JE ENA GLAVNIH NALOG STUDENSKEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA. KO ŠTUDENT ZAPUŠTI UNIVERZO, NAJ JO ZAPUŠTI ZDRAV. DUSEVNO SPROSCEN TER PRIPRAVLJEN NA UMSKE IN FIZIČNE NAPORE V SVOJEM POKLICU. TO NAJ BI BILA POT, KI BI JO ZACEL DIJAK, NADALJEVAL ŠTUDENT IN KONČAL DIPLOMANT — SEVEDA VSE V OKVIRU STUDENSKEGA ŠPORTNEGA DRUŠTVA.

Oblika dela naj bi bila enostavna. Po fakultetah bi ustanovili aktivne, ki bi vse leto tekmovali po načelih ligaškega tekmovalstva. Znano je, da so po nekaterih univerzah v svezu študentskega društva vsaj enkrat na mesec vsaj študentsko in športno javnost nekoga določenega kraja. Zamišljamo se torej ob tem, kako bi lahko na tak način našli toliko iskano poživet družabnega življenja naših študentov. Mnogokrat govorimo o problemu množičnosti. Vsi nam zavdajo tako bogate zaledje, s katerim razpolagamo. V naše področje sodi 7.000 študentov, dolga vrsta profesorjev in asistentov ter kdove koliko dijakov. Na začetku letošnjega študijskega leta smo naredili je mihajen poizkus, kako bi povečali število članov. Naredili smo nekaj plakarov in objavili nekaj člankov o študentskem športnem društvu v časopisih. In rezultat: vpisalo se je 526 novih članov. Potem smo zapili vrata, kaj vedeli smo, da jih je že preveč, vedeli smo, da jim ne bomo nudili tistega, kar smo obljubili.

Vse to, kar smo zgoraj napisali, se pravzaprav ne sklada z našo idejo članka, vendar mislim, da je bila potrebna dokumentacija za to, kar bomo napisali sedaj. Pri tem, ko se druzava v Ljubljani trudi, da bi dobila v svoje vrste čim več članov, smo morali mi odsvoliti dolgo vrsto interesov. Mnogi se sprašujejo, zakaj smo to storili? Odgovor je enostaven in precej žalosten. Nimamo niti telovadnice, niti igrišča, niti dovolj opreme. Šaljšev bi sicer dejal, da imamo bi lahko v košarko in odbojko pod Cerkovnim gradom, kjer lahko v najboljšem primeru treniramo istočasno okoli 40 ljudi. Društvena pisarna ima 9 m², za kar plačuje 139.000 din najemnine. Najemnina za telovadnico in igrišče zneso skoraj pol milijona na leto. Pri teh problemih je konec vseh naših načrtov, tu je tista meja, ki jo ne moremo premostiti, da bi dosegli tolikanj začetno množičnost.

Pomanjkanje športnih prostorov za študente je nerazumljivo in nam nekateri, ko jim te težave opisujemo, enostavno ne verjamejo. Vendarle je res, čeprav se zdi nemogoče, da so se nekdo zbral strokovnjaki in pričeli graditi študentske domove z vsemi priključnimi vred, toda žal brez vsakršnih prostorov za telesno vzgojo. Niti igrišča na prostem, niti plavalnega bazena, niti telovadnice! Očemimo to kot

lovadnicah namenjenih plesu in veseljačenju...

Kdo je kriv?

Bilo je pred nedavnim, ko so v Domžalah igrali prvenstvo nogometno tekmo med NK Domžale in NK Olympia. Tekma je bila veskoci, zelo napeta, igralci obeh moštvo pa zelo borbeni, saj se je šlo za točke tako enemu kot drugemu. Zal so nekateri izmed igralcev obeh klubov hoteli doseči zmago za vsako ceno in tako so bili gledalci na igrišču v Domžalah precej grobi igri. Posebno je ostal v spominu neljub incident, ki se je pripetil med nekimi igralci Domžal in članom ekipe študentov, Mohamedom Golejvicem. Igralec iz Domžal je ves čas breal navedenega igralca Olympie po nogah in mu na ta način onemogočil uspešno igro. Kljub temu se je Golejvica prebil v bližino nasprotnikovih vrat in hotel streljati na gol. Pri tem ga je igralec Domžal močno brcnil v nogo, zraven pa mu še zabelil: »prekleti ustaš«. Vse to je igralca NK Olympie močno razburilo in posledica tega je bil kratki pretep, v katerem je Golejvica udaril nasprotnega igralca v obraz. Sodnik je igralca Olympie izključil, igralec Domžal pa je bil nesposoben za nadaljnjo igro.

To je samo opis dogodka, ki je vzbudil precej negotovanja na račun študentske discipline. Publika v Domžalah je vedela precej povedati o »nesramnostih« študentov - nogometašev. Nočemo s tem našim članom opravičevati dejanje Golejvice. Na vsak način je bilo vse to nešportno in omenjeni nogometaš bo prejel zasluženo kazeno. Dejanje je toliko bolj obojoma vredno, ker je bil Golejvica tudi kapetan nogometnega moštva Olympie.

Vse to je samo ena plat znona. Res je, da je ta dogodek škodil ugledu študentov, vendar naj ob tej priliki pomenimo, da je bilo študentsko nogometno moštvo že mnogokrat številnim izpadom. Igralci študent kluba imajo venomer pomoljene noge, čeprav so doslej vedno igrali zelo disciplinirano. Tudi igralec Golejvica je bil doslej vedno discipliniran in je bil poleg tega eden izmed najboljših športnih delavcev v klubu samem. Bil je celo eden izmed ustanoviteljev študentskega nogometnega kluba.

Čeprav je bil ta incident prvi primer nediscipline, je treba to ostro kaznovati. Pri tem seveda zahtevamo, da se red na nogometnih tekmah izboljša, da sodniki, predvsem pa vodstva nogometnih klubov, posvetijo več pozornosti disciplini nastopajočih igralcev.

Pravzaprav je neumestno, da bi tu razpravljali o tem, kdo je kriv in kdo ni kriv. Se najmanj je to stvar igralcev, ki hočejo večkrat na igrišču rešiti podobne spore, saj imamo zato vendar disciplinski odbor pri Nogometni zvezi Slovenije. Tečaj naj bi se v bodoče držali igralci našega kluba in seveda tudi nogometaši ostalih ekip, ki tekmujejo v tej ligi.

Še en mesec do Cortine

V naši smučarski reprezentanci je precej študentov. Začeli so za Akom, nadaljujejo pa v Avstriji in Italiji

Stopamo v leto 1956 in že ob Novem letu lahko rečemo, da bo za šport eno najzanimivejših. Na sporedu sta namreč kar dve olimpiadi. Prvič bo zagorel olimpijski ogenj na zimskih olimpijskih igrah v Cortini d'Ampezzo, drugič pa ob pričetku letnih olimpijskih iger v Melbourneu. Na obeh največjih svetovnih športnih prireditvah bodo sodelovali tudi naši tekmovalci in še sedaj lahko mnogo slišimo o pripravah, tako smučarjev kot tudi tistih, ki se bodo peljali v Avstralijo. Sedaj je v ospredju zimska olimpiada, katere slavnostni začetek bo 26. januarja.

Smučarske olimpiade v Cortini d'Ampezzo se bo udeležila dolga vrsta držav s svojimi najboljšimi predstavniki. Najprej naj omenimo alpske države, se pravi Avstrijo, Francijo in Italijo, ki vsaka zase računata, da bodo njeni predstavniki dobili po nekaj zlatih olimpijskih kolajni. Najboljši tekmovalci teh držav se že precej časa intenzivno pripravljajo, da bi lahko čim bolj častno zastopali barve svojih držav. Prevozili so že na tisoče kilometrov po snegu, pa tudi poleteli, ko ni bilo ne duha ne sluha o snegu, niso pozabili, da jih januarja 1956 čaka težka naloga v Dolomitih.

Vsi časopisi, revije in radijski sprejmi so polni poročil o pripravah teh tekmovalcev. Ce lo v našem časopisu zasledimo več vesti o tujih smučarjih kot o domačih olimpijcih. Vse je nekoliko zavito v skrivnostno temo, kot da nam bi hoteli pripraviti kako presenečenje. Upajamo, da bodo ta presenečenja prijetna...

Bil sem morda malo bolj razveden kot drugi in izvedel sem, da je bil pred nedavnim prvi trening naših smučarskih olimpijskih kandidatov na plazu večnega snega za Akom. Vzel sem pot pod nogo in se odpravil pogledat, kakšna je predolimpijska mrzlina naših tekmovalcev.

hodi naši olimpijci (tudi olimpijke), je namreč precej zahtevna. Sprva po ravnam, nato precej v hrib, kmalu za tem pa grizež kolena v strmini. In prav na koncu klini in varovalne vrvi. Prav zabavno, če pomislimo, da se smučarji drugih držav v tem času udobno vozijo z žičnico navzgor in nato po lepih terenskih navzdol. Zal tudi teren

naših smučarjev ni dosti vreden. Res je sicer, da je tam vse leto 20 cm snega in praktično ni nobene možnosti, da bi se kdaj stopil. Kljub temu je na tem plazu precej skalovja, tako da mora tudi spreten smučar paziti, da se mu izogne. Največja nevarnost je seveda v tem, da je plaz dokaj kratak, saj vemo, da 300 m položnega smučanja ne pomeni dosti. Lahko torej le ugotovimo, da so bile to prve stopinje naših smučarjev na snegu. Samo to — in nič več. Za udeležbo na olimpiadi je to brez dvoma manj kot nič.

Morda se boste čudili, ko vam opisujem svojo pot za Ak. Vse to sem napisal zato, ker so moral prav isto pot vsak dan dvakrat prehoditi tudi vsi tekmovalci, kar je bilo morda zelo dobro za kondicijo, medtem ko za smučanje ni bilo kdovekako priporočljivo.

Koliko študentov bo v Cortini?

Na to vprašanje je težko odgovoriti. Med kandidati jih je precej, najresnejši so: Prestor, Karševa, Budinec in Gorišek. Poskušajmo izvedeti, kaj mislijo o uspehu na olimpijskih igrah. Za Prestorja vemo, da že dalj časa sodi v elito jugoslovanskih smučarjev. Kljub pomanjkljivemu treningu so njegovi uspehi na tekmah zelo dobri, se posebej velja omeniti njegovo drugo mesto na državnem prvenstvu lansko leto. Po navadi je Ziga bolj pesimist. Sam pravi, da težko verjame, da bi si priboril vstopnico za Cortino. Kljub temu njegovim izjavam pa lahko povemo, da je bil že na prvem treningu v dobri formi, saj smo imeli občutek, da je bil na dilač zelo stabilen.

Budinec je star divjak, kar ga je tu in tam že stalo kako zlomljeno rebro ali nogo, vendar prav s to svojo nogo veliko do-

seže. Nič čudnega ne bo, če bo Budinec dosegel na izbirnih tekmah in tudi na olimpiadi sami odlične rezultate. Naše tekmovalke zaenkrat ne morejo konkurirati izozemkam iz alpskih držav. Kljub temu nas lahko razveseli dejstvo, da imamo med olimpijskimi kandidati kar dve študentki. Zanimico je, da je ena od teh iz Zagreba in lahko celo trdimo, da je Sonja Antič v tem trenutku ena najboljših jugoslovanskih smučark. Tudi Ljubljanka Karševa se je s svojimi uspehi v prejšnji sezoni uvrstila med olimpijske kandidatke in tu naj še omenimo, da je Karševa članica Akademanskega smučarskega kluba Olympie.

Dajmo na rešetjo še Goriška. Znano je, da je bil Gorišek že svetovni študentski prvak v smučarskih skokih, da je dosegel odlične rezultate. Na lanskem evropski skakalni turneji pa tudi med domačimi skakalci ga mnogi uvrščajo prav na vrh med tri najboljših (Polda, Rogelj, Gorišek, Zidar). Tudi on se je pridružil treningu alpskih vozačev, ker pač na skakalnicah se ni snega. — Tako, ko bo dovolj snega, se bomo preselili na Poljuko ali Planico, do tedaj pa se moramo zadovoljiti s takimi igrakškanjem po snegu, je med pogovorom pripomnil Gorišek.

— Kako pa bo v Cortini?, ga se vprašam.

— Tam boste vi novinarji preje, kakor jaz, mi je smeje odgovoriti in se odpeljal proti vnožju plaza. Počakati bo treba še mesec dni in lahko bomo ugotavljali, če so naši študentje res storili tisto, kar smo od njih pričakovali.

Najprej tekmovalci, nato pa še gledalci

Cortina je blizu, komaj dobila 100 km oddaljena od naš

ALI BODO ZOPET PRVI?

Kakor druge univerze v državi ima tudi ljubljanska svojega športnega predstavnika — SD Olympie. In prav o sekciji je bilo v študentskem listu pri nas malo pisane. Na tem mestu želimo povedati nekaj o tej sekciji, ker jo pač najbolj poznamo.

Tu so zbrani študentje-nogometaši v pravem pomenu besede. Ne boje se težav in se proti njim vztrajno bore, da bi dosegli čim lepši in zaslužnejši uspeh in čim boljše plasman svojega moštva. Razen tega so vsi dobri študentje. Kdor pri izpitu pade, ne sme prejeti v ekipi, dokler tega ne popravi in nadoknadi, pa četudi bi bil to njihov najboljši igralec. To dolžnost igralcem sam občuti. Kadarkoli igrajo, res igrajo in čunijo vsi; enako dolžnost.

Preteklo leto je bila ta sekcija na prvem mestu brez izgubljene tekme v drugem delu tekmovalstva. In kakor najboljši v svoji skupini, so orišli v drugo skupino. Tudi letos računajo na to časno mesto, čeprav so trenutno na drugem mestu in za dve točki slabši od prvaka. Pripominjati pa je treba, da so odigrali tekmo manje in v im uspe. Grobo v rezultatsko ligo.